

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V. 102.

SINDSSYKEASYLERNES VIRKSOMHET

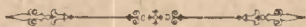
1908.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1908.)

Efter de fra asylerne indkomne aarsberetninger

utgit av

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHHOUG & CO.

1909

Pris: kr. 0.50.

Norges Officielle Statistik, række V.
(Statistique officielle de la Norvège, série V.)

Trykt 1906:

- Nr. 1. Sindssygeasylernes Virksomhed 1904. (*Hospices d'aliénés.*)
- 2. Folkemængdens Bevægelse 1901 og 1902. (*Mouvement de la population.*)
- 3. Kriminel Retspleie 1901 og 1902. (*Statistique de la justice criminelle: Procédure.*)
- 4. Folketælling 3 December 1900. Hovedoversigt. (*Recensement. Aperçu général.*)
- 5. Skolevæsenets tilstand 1903. (*Instruction publique.*)
- 6. Fagskolestatistik 1902—1905. (*Écoles professionnelles.*)
- 7. Fængselsstyrelsens Aarbog 1902—1903. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons.*)
- 8. Socialstatistik. IV. Arbejds- og Lønningsforhold for Syersker i Kristiania tilligemed Oplysninger angaaende Lønninger i andre kvindelige Erhverv i Norge. (*Statistique sociale et du travail. IV. Situation économique et sociale des couturières à Kristiania, et salaires d'autres ouvrières en Norvège.*)
- 9. Norges Handel 1905. (*Commerce.*)
- 10. Rekrutering 1905. (*Recrutement.*)
- 11. Den almindelige Brandforsikrings-Indretning for Bygninger 1900—1904. (*L'institution générale des assurances des bâtiments contre l'incendie.*)
- 12. Norges kommunale Finanser 1903. (*Finances des communes.*)
- 13. Norges Skibsfart 1904. (*Navigation.*)
- 14. Private Aktiebanker 1905. (*Banques privées par actions.*)
- 15. Veterinærvesenet og kjødkontrollen 1904. (*Service vétérinaire et l'Inspection de la viande.*)
- 16. Ulykkesforsikringen 1895—1899. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 17. Norges postvæsen 1905. (*Statistique postale.*)
- 18. Norges Sparebanker 1905. (*Caisses d'épargne.*)
- 19. Norges Fiskerier 1905. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 20. Fattigvæsenet 1903 og 1904. (*Assistance publique.*)
- 21. Norges Telegrafvæsen 1905/06. (*Télégraphes et téléphones de l'Etat.*)
- 22. De offentlige Jernbaner 1905/06. (*Chemins de fer publics.*)
- 23. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1904. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 24. Civil Retspleie 1903 og 1904. (*Justice civile.*)
- 25. Folkemængdens Bevægelse 1886—1900. Hovedoversigt. (*Mouvement de la population. — Aperçu général.*)
- 26. Forsømte Børn 1900—1903. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)

Trykt 1907:

- Nr. 27. Skolevæsenets tilstand 1904. (*Instruction publique.*)
- 28. Sindssygeasylernes Virksomhed 1905. (*Hospices d'aliénés.*)
- 29. Fængselsstyrelsens Aarbog 1903—1904. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons.*)
- 30. Skiftevesenet samt Overformynderierne 1903 og 1904. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 31. Jordbrug og Fædrift 1901—1905. (*Agriculture et élevage du bétail.*)
- 32. De Spedalske i Norge 1901—1905. (*Les lépreux en Norvège.*)
- 33. Norges Bergværksdrift 1904 og 1905. (*Mines et usines.*)
- 34. Folkemængdens Bevægelse 1903 og 1904. (*Mouvement de la population.*)
- 35. Norges Handel 1906. (*Commerce.*)
- 36. Veterinærvesenet og kjødkontrollen 1905. (*Service vétérinaire et l'Inspection de la viande.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK, V. 102.

SINDSSYKEASYLERNES VIRKSOMHET

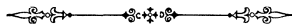
1908.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1908.)

Efter de fra asylerne indkomne aarsberetninger

utgit av

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1909.

For aarene 1899—1903 se Norges Officielle Statistik, række IV, senest nr. 105.

For aarene 1904, 1905, 1906 og 1907 se Norges Officielle Statistik, række V. 1, 28, 56 og 78.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Indledning, oversigt over sykepladserne m v. paa de norske sindssykeasyler	1
Oversigt over antallet av de paa sindssykeasylerne behandlede, middelbelæg og antal forpleiningsdage (tab. I)	6-7
Forholdet mellem offentlige og private i sindssykeasylerne behandlede (tab. II)	6-7
Interkurrente sygdomme paa asylerne (tab. III)	8-9
Tilsammen behandlet (tab. IV)	10-11
Tilbakeleggende fra 1907 (tab. V)	10-11
Indkommet (tab. VI)	12-13
Utskrevet helbredet (tab. VII)	12-13
Utskrevet i bedret tilstand (tab. VIII)	14-15
Utskrevet uhelbredet (tab. IX)	14-15
Døde (tab. X)	16-17
Tilbakeleggende ved utgangen av 1908 (tab. XI)	16-17
Sygdomsform og behandlingens utfald for samtlige asyler (tab. XII)	18-19
Forholdet av tilbakeleggende, indkomne, utgaaede og døde til samtlige paa sindssykeasylerne behandlede (tab. XIII)	18-19
De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen (tab. XIV)	20
Alder, i hvilken de første symptomer ytret sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XV)	21
Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indlagte (tab. XVI)	22
Dødsårsakerne hos de paa sindssykeasylerne døde (tab. XVII)	23-25
De indkomnes hjemstavn (tab. XVIIIa)	26-27
De for første gang i et norsk asyl indkomnes hjemstavn (tab. XVIII b)	28

Table des matières.

	Page
Introduction. Données générales sur les hospices d'aliénés de Norvège en 1908	1
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien (tab. I)	6-7
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées (tab. II) ..	6-7
Cas des maladies intercurrentes dans les hospices d'aliénés (tab. III) ...	8-9
Nombre des aliénés traités dans les hospices (tab. IV)	10-11
Nombre des aliénés en traitement dans les hospices au 1er janvier 1908 (tab. V)	10-11
Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés (tab. VI)	12-13
Nombre des sorties en état de guérison (tab. VII)	12-13
Nombre des sorties en état d'amélioration (tab. VIII)	14-15
Nombre des sorties en état de non guérison (tab. IX)	14-15
Nombre des décès dans les hospices d'aliénés (tab. X)	16-17
Nombre des aliénés restés en traitement au 31 décembre 1908 (tab. XI) ..	16-17
Répartition par formes de la maladie et résultat du traitement (tab. XII) ..	18-19
Rapport du nombre des sorties et des décès comparé au total des aliénés traités dans les hospices d'aliénés (tab. XIII)	18-19
Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIV)	20
L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XV) ..	21
Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVI)	22
Causes des décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices (tab. XVII)	23-25
Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés (tab. XVIII a) ...	26-27
Domicile des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVIII b)	28

	Side		Page
Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XIX).....	29	État civil des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIX)	29
Liste over de oppgivne aarsaker til sindssygdrom hos de for første gang paa et norsk asyl indkomne (tab. XX).....	30-33	Cause présumée de la maladie pour les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XX).....	30-33
Oversigt over de for første gang paa et norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling (tab. XXI).....	34-35	Profession et condition sociale des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XXI).....	34-35
Middeltal av daglig arbeidende syke i asylerne (tab. XXII).....	34-35	Nombre moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les divers hospices (tab. XXII).....	34-35
Oversigt over anvendelse av isolation og mekaniske tvangsmidler (tab. XXIII).....	36-37	Relevé de l'application de reclusion (tab. XXIII).....	36-37
Utdrag av regnskaperne	38-39	Tableau des recettes et des dépenses	38-39

Av dr. A. Lindboes beretning for Gaustad asyl.....	40	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad.....	40
Av dr. J. Scharffenbergs beretning for Kristiania sindssykeasyl i Kristiania.....	40	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Kristiania.....	40
Av dr. med. H. Holms beretning for Kristiania sindssykeasyl i Asker (Dikemark).....	41	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dikemark.....	41
Av dr. Dedichens beretning for hans asyl.....	43	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de dr. Dedichen.....	43
Av dr. T. Dables beretning for Akershus amts sindssykeasyl paa Blakstad.....	46	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département d'Akershus (Blakstad).....	46
Av dr. Wefrings beretning for Hedemarkens amts sindssykeasyl paa Sanderud.....	48	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Hedemarken (Sanderud).....	48
Av dr. H. Platons beretning for Eg sindssykeasyl.....	52	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg.....	52
Av dr. L. Langbergs beretning for Neevengaardens asyl i Bergen....	54	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden.....	54
Av dr. med. Loofs beretning for Rosenbergs sindssykeasyl.....	56	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg.....	56
Av dr. E. Martens beretning for Møllendals sindssykeasyl.....	56	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal.....	56
Av dr. med. Evensens beretning for Trondhjems hospitalstiftelses sindssykeasyl.....	57	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem.....	57
Av dr. J. A. Selmers beretning for Rotvold sindssykeasyl.....	57	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold.....	57
Av dr. Sollieds beretning for Rønvik sindssykeasyl.....	59	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik.....	59
Av dr. med. Evensens beretning for Kriminalasylet.....	60	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés criminels.....	60

Oversigt

over sindssykeasylernes virksomhet i 1908.

Antallet av sindssykeasylar var ved aarets utgang 15 med ialt 2 551 sykepladser.

Asylerne var:

Gaustad, statsasyl ved Kristiania, med 330 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

(Kristiania kommunale asyl).¹⁾

Dikemark, Kristiania kommunale asyl i Asker, med 373 pladser, 183 for mænd og (ifølge kongelig resolution av 19de november 1907) 190 for kvinder.

Oslo hospitals asyl i Kristiania med 40 pladser, kun for kvinder.

Dr. Dedichens asyl, privat, ved Kristiania, med 58 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

Blakstad, Akershus amtskommunes asyl i Asker, med 147 pladser, 80 for mænd og 67 for kvinder.

Sanderud, Hedemarkens amtskommunes asyl i Stange, med 123 pladser, 72 for mænd og 51 for kvinder (ifølge kongelig resolution av 12te november 1907).

Kristiansands kommunale asyl med 21 pladser.

Eg, statsasyl i Kristiansand, med 260 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

Neevengaarden, kommunalt asyl i Bergen, med 322 pladser, 126 for mænd og 196 for kvinder (kongelig resolution av 31te august 1907).

Rosenbergs asyl, privat, i Bergen, med 175 pladser, kun for mænd (ifølge kongelig resolution av 16de september 1908).

Møllendals asyl, privat, ved Bergen, med 80 pladser, 45 for mænd og 35 for kvinder.

¹⁾ Asylets virksomhet ophørte ved utløpet av 2det kvartal. Ved kongelig resolution av 9de februar 1909 blev de 17de mai 1850, 2den januar 1852 og 10de december 1860 meddelte autorisationer tilbakekaldt (jfr. den norske regjerings resolution av 6te juli 1905).

Trondhjems hospitalsstiftelses asyl, kommunalt, med 82 pladser.

Rotvold, statsasyl ved Trondhjem, med 275 pladser, 145 for mænd (hvorav 15 i landbrukskolonien) og 130 for kvinder.

Rønvik, statsasyl ved Bodø, med 230 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

Kriminalasylet i Trondhjem kan motta ca. 35 patienter, kun mænd.

Tabel I gir en oversigt over *asylernes virksomhet*, behandlingens utfald, forpleiningsdagenses antal m. m. I 1908 *indlagdes* 1 154¹⁾ mot 934 i 1907 og 994 i 1906. Forholdet av indlæggelser til antallet av sykepladser for samtlige asylter (2 551) utgjorde 45,2 pct. og var for hvert asyl følgende:

Sanderud	114,6 pct.	Kristiania og Dikemark	35,4 pct.
Dedichens	106,9 «	Møllendal	18,7 «
Rønvik	60,0 «	Rosenberg	16,6 «
Rotvold	56,4 «	Trondhjem	15,9 «
Eg	48,1 «	Oslo	15,0 «
Kristiansand	47,6 «	Blakstad	13,6 «
Gaustad	47,3 «	Kriminalasylet	5,7 «
Neevengaarden	46,6 «		

Procentforholdet av *mænd* og *kvinder* sees av følgende sammenstilling:

	Mænd.	Kvinder.
Tilbakeiggende fra 1907	55,6 pct.	44,4 pct.
Indkommet i 1908	51,9 «	48,1 «
Tilsammen behandlet	54,4 «	45,6 «
Utgaat og død	51,9 «	48,1 «
Tilbakeiggende ved utgangen av 1908	55,4 «	44,6 «

Forholdet av tilbakeiggende, indkomne, utgaaede og døde til samtlige behandlede ved de enkelte asylter sees av tabel XIII.

Av de «*utgaaede* og *døde*» utskreves 18,4 pct. helbredet, 24,4 pct. bedret, 40,4 pct. uhelbredet, 1,3 pct. efter avgit erklæring, og 15,5 pct. døde.

Forpleiningsdagenses antal utgjorde 896 672 eller gjennemsnitlig for hver av samtlige behandlede 253,4 dage (i 1907 263,6 dage, i 1906 260,1 dage).

Middeltallet av daglig behandlede syke var 2 450 (i 1907 2 366,0, i 1906 2 303,6). Antallet av de for *fattigvæseners* og *privates* regning behandlede syke sees av tabel II. For det offentliges regning forpleiedes 85,6 pct., for *privates* 14,4 pct.

¹⁾ To av disse inkom 2 ganger i Rønvik asyl; fra Kristiania asyl overflyttetdes ved dets lukning 1 til Dedichens asyl og 2 til Blakstad. Endvidere antages ved nedleggelsen av Rosenbergs asyls kvindeavdeling mellem 40 og 50 syke at være overflyttet til Neevengaarden; ifølge listen for 3dje kvartal fra Rosenberg asyl utgik nemlig 48 kvinder uhelbredet.

Sundhetstilstanden har gjennemgaaende været meget god; de anmeldte interkurrente sygdomme vil sees av tabel III.

Dødsaaarsakerne og de dødes alder sees av tabel XVII. Den hyppigste dødsaaarsak var tuberkulose, som forårsaket 31,6 pct. av samtlige dødsfald. Deretter er opført forskjellige ikke tuberkuløse sygdomme i respirationsorganerne med 14,6 pct., hjerte- og karsygdomme med 12,0 pct., samt paralysis generalis med 7,0 pct.

Tabel XIV¹⁾ viser alderen hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

8,1 pct. var under	20 aar.	11,6 pct. var mellem	50—60 aar.
30,4 « « mellem	20—30 «	4,8 « « —	60—70 «
28,1 « « —	30—40 «	1,9 « « —	70—80 «
14,5 « « —	40—50 «	0,6 « « —	80—90 «

Tabel XV¹⁾ viser alderen, i hvilken de første symptomer ytret sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne. Saavel i denne som i den foregaaende tabel er sygdommens art opgit.

4,8 pct. var under	15 aar.	6,0 pct. var mellem	40—50 aar.
11,3 « « mellem	15—20 «	4,6 « « —	45—50 «
16,7 « « —	20—25 «	8,2 « « —	50—60 «
12,8 « « —	25—30 «	3,1 « « —	60—70 «
12,2 « « —	30—35 «	2,0 « « over	70 «
7,9 « « —	35—40 «	10,4 « « ukjendt.	

Med hensyn til *sygdommens varighet* hos de for første gang i et norsk asyl indlagte (tabel XVI¹⁾) er oplyst følgende for 736. Den var for:

43,8 pct. under	$\frac{1}{2}$ aar,
10,3 « fra	$\frac{1}{2}$ —1 «
9,9 « «	1—2 «
26,5 « «	2 aar og derover.
9,5 « «	ukjendt.

De indkommes hjemstavn (tabel XVIII a) er opgit for 1 145. Av disse var 64,9 pct. fra landdistrikterne, 33,7 pct. fra byerne; 1,4 pct. var hjemmehørende i utlandet. Av de 739 for første gang i et norsk asyl indkomne (tabel XVIII b) var 61,6 pct. fra landdistrikterne, 36,3 pct. fra byerne og 2,1 pct. fra utlandet.

¹⁾ For at opnaa mere brukbare opgaver vedrørende den aarlige tilgang av nye tilfælde av sindssygd, er der fra dette aar indført den forandring, at tabellerne XIV, XV, XVI, XVIII b, XIX, XX og XXI kun omfatter de for første gang i et norsk asyl indlagte. Den tidligere tabel XIV, som viste fordelingen av samtlige indkomne paa de enkelte maaneder, er sløifet, og som ny er tilkommet en (tabel XV), der viser alderen, i hvilken de første symptomer ytret sig.

De for første gang i et norsk asyl indkommes egteskapsforhold (tabel XIX) kjendes for 741, hvorav 57,9 pct. var ugifte, 34,8 pct. gifte, 6,5 pct. i enkestand og 0,8 pct. fraskilte.

En sammenstilling av de opgivne *aarsaker til sindssygdome* hos de for første gang i et norsk asyl indkomne er gjort i tabel XX, som omfatter 732 indlæggelser (jfr. note paa tabellen). Av disse er ingen kjendt sikker aarsak opgit for 256 eller 35,0 pct. Blandt de andre 476 anføres arvelig anlæg overhovedet hos 267 eller 56,1 pct., sindsindtryk hos 52 eller 10,1 pct., drik hos 40 eller 8,4 pct. og syfilis hos 30 eller 6,3 pct.

Stand og stilling (tabel XXI) er opgit for 727 av de for første gang i et norsk asyl indkomne. Herav tilhørte:

26,0 pct.	bonde-, husmands- og indersstanden,
23,8 «	arbeiderstanden,
12,0 «	sjømandsstanden (fiskere),
11,6 «	tjenerstanden,
11,3 «	haandverkerstanden,
5,9 «	handelsstanden.

Arbeidsvirksomheten blandt de sindssyke fremgaar av tabel XXII. Av samtlige patienter arbeidet 30,2 pct. (mænd 31,9 pct., kvinder 28,3 pct.). Anvendelse av *isolation og mekaniske tvangsmidler* sees av tabel XXIII.

Et utdrag av regnskaperne fra en del asyler meddeles i tabel XXIV. For de 4 statsasyler og kriminalasylet er dette hentet fra «Forklaringer til statsregnskapet, budgjetaaret 1907—1908».

Den *psykiatriske undervisning* paa Gaustad asyl holdtes av direktøren i 1ste semester for 23 og i 2det semester av reservelægen for 30 medicinske studerende, hvorav i hvert semester en kvindelig. I henhold til kongelig resolution av 7de august 1907 var fra 1ste januar 1908 disse kurser obligatoriske, og den ifølge nævnte resolution av direktøren udstedte bevidnelse om at ha fulgt undervisningen blir for første gang at fremlægge av de kandidater, som uteksamineres i 1ste semester 1910.

Tabeller.

Tabel I. Oversigt over antallet av de paa
Tableau de mouvement des hospices d'aliénés indiquant pour chaque

Asyler.	Tilbakeleggende ved utgangen av 1907.			Indkommet i 1908.			Tilsammen behandlet i 1908.			Ut.					
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		helbredet.			bedret.		
		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.	Tils.	Derav		Tils.	Derav	
Gaustad	336	195	141	156	93	63	492	288	204	28	11	17	38	26	12
f Kristiania	122	-	122	23	-	23	145	-	145	1	-	1	11	-	11
\ Dikemark	189	189	-	109	53	56	298	242	56	18	15	3	9	6	3
Oslo	40	-	40	6	-	6	46	-	46	-	-	-	1	-	1
Dedichens	45	21	24	62	32	30	107	53	54	9	4	5	16	8	8
Blakstad	145	78	67	20	12	8	165	90	75	2	2	-	6	3	3
Sanderud	-	-	-	141	77	64	141	77	64	2	1	1	5	3	2
Kristiansand	21	11	10	10	9	1	31	20	11	2	2	-	3	2	1
Eg	282	147	135	125	65	60	407	212	195	40	15	25	14	5	9
Neevengaarden	274	137	137	150	66	84	424	203	221	28	13	15	45	26	19
Rosenberg	174	120	54	29	19	10	203	139	64	-	-	-	18	8	10
Møllendal	82	46	36	15	12	3	97	58	39	2	2	-	3	2	1
Trondhjem	85	42	43	13	4	9	98	46	52	2	-	2	1	-	1
Rotvold	282	150	132	155	88	67	437	238	199	19	11	8	43	27	16
Ronvik	279	160	119	138	67	71	417	227	190	35	14	21	36	18	18
Kriminalasylet	29	29	-	2	2	-	31	31	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2 385	1 325	1 060	1154	599	555	3539	1924	1615	188	90	98	249	134	115

¹⁾ Fra Kristiania asyl, der lukkedes ved utgangen av 2det kvartal, overflyttet, foruten Rosenbergs asyl nedlagdes ved utgangen av 3die kvartal; de fleste av patienterne overførtes til

Tabel II. Forholdet mellem offentlige og
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre

Asyler.	Tilbakeleggende fra 1907.						Indkommet i 1908.						Tils. behand-		
	Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.		
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav	
md.		kv.	md.		kv.	md.		kv.	md.		kv.	md.		kv.	
Gaustad	287	171	116	49	24	25	117	68	49	39	25	14	404	239	165
f Kristiania	118	-	118	4	-	4	23	-	23	-	-	-	141	-	141
\ Dikemark	179	179	-	10	10	-	108	53	55	1	-	1	287	232	55
Oslo	25	-	25	15	-	15	4	-	4	2	-	2	29	-	29
Dedichens	-	-	-	45	21	24	-	-	-	62	32	30	-	-	-
Blakstad	131	71	60	14	7	7	17	11	6	3	1	2	148	82	66
Sanderud	-	-	-	-	-	-	131	71	60	10	6	4	131	71	60
Kristiansand	21	11	10	-	-	-	9	8	1	1	1	-	30	19	11
Eg	244	130	114	38	17	21	98	54	44	27	11	16	342	184	158
Neevengaarden	234	115	119	40	22	18	121	47	74	29	19	10	355	162	193
Rosenberg	158	109	49	16	11	5	27	17	10	2	2	-	185	126	58
Møllendal	81	45	36	1	1	-	14	12	2	1	-	1	95	57	38
Trondhjem	83	41	42	2	1	1	11	3	8	2	1	1	94	44	50
Rotvold	235	127	108	47	23	24	121	64	57	34	24	10	356	191	165
Ronvik	273	158	115	6	2	4	131	64	67	7	3	4	402	221	181
Kriminalasylet	29	29	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	31	31	-
Tilsammen	2 098	1 186	912	287	139	148	934	474	460	220	125	95	3030	1659	1371

¹⁾ Kvindeavdelingen nedlagt. Jfr. tab. I, anm. 2. ²⁾ 12 patienter (Gaustad 2 mænd og gik i aarets løp fra privat over til offentlig forpleining; og 1 kvinde (Neevengaarden) fra

sindssykeasyleerne behandlede.

ospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien.

uhelbredet.			efter avgit erklæring.			Døde.			Tilsammen utgaat og død.			Tilbakeiggende ved utgangen av 1908.			Middelbelæg.	Antal forpleiningsdage.
Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav				
md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.			
57	45	12	2	2	-	17	10	7	142	94	48	350	194	156	343,4	125 698
26	-	26	-	-	-	6	-	6	44	-	44	1)	-	-	-	21 183
29	25	4	-	-	-	13	8	5	69	54	15	330	188	142	303,8	90 024
-	-	-	-	-	-	2	-	2	3	-	3	43	-	43	41,2	15 084
26	14	12	-	-	-	6	5	1	57	31	26	50	22	28	44,2	16 161
4	1	3	-	-	-	9	2	7	21	8	13	144	82	62	145,0	53 081
2	2	-	1	1	-	8	5	3	18	12	6	123	65	58	93,4	31 282
4	3	1	-	-	-	2	2	-	11	9	2	20	11	9	20,3	7 444
51	34	17	3	3	-	17	8	9	125	65	60	282	147	135	283,4	103 719
22	13	9	5	5	-	17	14	3	117	71	46	307	132	175	274,1	100 332
50	1	49	1	1	-	15	10	5	84	20	64	119	119	2)	158,2	57 907
-	-	-	-	-	-	5	3	2	10	7	3	87	51	36	83,8	30 676
3	1	2	-	-	-	7	1	6	13	2	11	85	44	41	85,1	31 165
84	43	41	2	2	-	17	7	10	165	90	75	272	148	124	274,7	100 531
54	29	25	-	-	-	17	6	11	142	67	75	275	160	115	277,1	101 431
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	31	-	29,9	10 954
412	211	201	14	14	-	158	81	77	1021	530	491	2 518	1 394	1 124 ³⁾	2 457,9	896 672

2 til Blakstad og 1 til Dedichens private asyl, 101 til Dikemark. 2) Kvindeavdelingen ved Neevengaarden. 3) Sanderud asyl aapnedes 1ste februar.

private i sindssykeasyleerne behandlede.

les aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées.

et i 1908.			Utgaat.						Døde.						Tilbakeiggende ved utgangen av 1908.					
Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.		
Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		
md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.	md.
88	49	39	108	69	39	17	15	2	12	8	4	5	2	3	291	164	127	59	30	29
4	-	4	36	-	36	2	-	2	5	-	5	1	-	1	-	-	-	-	-	-
11	10	1	52	43	9	4	3	1	12	7	5	1	1	-	324	182	142	6	6	-
17	-	17	1	-	1	-	-	-	1	-	1	1	-	1	27	-	27	16	-	16
107	53	54	-	-	-	51	26	25	-	-	-	6	5	1	-	-	-	50	22	28
17	8	9	10	5	5	2	1	1	9	2	7	-	-	-	130	75	55	14	7	7
10	6	4	8	6	2	2	1	1	8	5	3	-	-	-	115	60	55	8	5	3
1	1	-	8	6	2	1	1	-	2	2	-	-	-	-	20	11	9	-	-	-
65	28	37	93	52	41	15	5	10	13	8	5	4	-	4	236	124	112	46	23	23
69	41	28	81	42	39	19	15	4	15	12	3	2	2	-	258	108	150	49	24	25
18	13	5	67	10	57	2	-	2	15	10	5	-	-	-	106	106	1)	13	13	1)
2	1	1	5	4	1	-	-	-	5	3	2	-	-	-	85	50	35	2	1	1
4	2	2	5	1	4	1	-	1	7	1	6	-	-	-	82	42	40	3	2	1
81	47	34	120	62	58	28	21	7	14	5	9	3	2	1	222	124	98	50	24	26
15	6	9	120	58	62	5	3	2	16	6	10	1	-	1	266	157	109	9	3	6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	31	-	-	-	-
509	265	244	714	358	356	149	91	58	134	69	65	24	12	12 ³⁾	2193	1 234	959 ²⁾	325	160	165

3 kvinder, Kristiania, Blakstad og Trondhjem 1 kvinde fra hvert, Rønvik 1 mand og 1 kvinde) offentlig til privat.

Tabel III. Interkurrente sygdomme

Cas des maladies intercurrentes

Sygdom.	Ialt behandlede tilfælde.		Gaustad.		Kristi- ania.	Dike- mark.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Kv.	Md.
		Md.	Kv.				
Absces	5	4	1	1	-	-	-
Angina	11	5	6	2	1	1	-
Appendicit.	2	2	-	-	-	-	-
Bronkit, bronkopneumoni	7	5	2	-	-	-	-
Bursit	2	1	1	-	-	-	-
Carbunkel, furunkel	5	2	3	-	-	-	-
Conjunktivit, flyktænulær	1	-	1	-	1	-	-
Contusio	1	-	1	-	-	-	-
Cystit, cystopyelonefrit	8	6	2	3	-	-	-
Diarré, kolerine, enterit	56	14	42	1 ⁾	-	1	-
Difteri	1	1	-	-	-	-	-
Eczem	1	1	-	-	-	-	-
Erysipelas	6	2	4	1	-	1	-
Febris catarrhalis	4	1	3	-	-	-	-
Fraktur	7	2	5	2 ⁾	1	-	1 ⁾
Glossitis	1	-	1	-	-	-	-
Gonitis	1	-	1	-	-	-	-
Hydarthrus genus	1	1	-	-	-	-	-
Influenta	111	59	52	-	-	-	-
Keratitis, ulcerøs	1	-	1	-	1	-	-
Luxatio coxæ	1	-	1	-	-	-	-
Morbilli	2	-	2	-	-	-	-
Nefrit	6	4	2	-	-	-	-
Otit; mastoidit	10	4	6	-	1	-	-
Parotit	7	-	7	-	-	-	-
Phlebit	1	1	-	1	-	-	-
Pleurit	4	1	3	1	-	-	-
Pneumoni	4	1	3	-	1	-	-
Rheumatisme, gigtfeber	1	1	-	-	-	-	-
Tuberkulose	18	7	11	-	-	2	-
Tyfoidefeber	4	-	4	-	-	-	-
Úlcus ventriculi	2	1	1	-	-	-	-
Varicellæ	1	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	293	127	166	10	6	5	1

¹⁾ Talrike lette tilfælde en nat i juni hos 2den forpleinings patienter, og uten at noget og vanskapt efter en gammel beskadigelse. — Fr. femoris hos en ældre kvinde, der faldt på malleol. ext. under kjelkeakning. ⁵⁾ Fr. radii. ⁶⁾ Det ene tilfælde hos en av asylts betjening

paa asylerne i 1908.

dans les hospices d'aliénés.

Dedichens.		Eg.		Neeven- gaarden.		Møllen- dal.	Trond- hjem.	Rotvold.		Rønvik.		Krimi- nal- asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	5	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	14	40	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-
-	4) 1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5) 2	-	-	-	-	-	7) 1	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	35	24	-	-	-	-	24	28	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2	-	-
-	-	3	4	-	1	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-
-	-	3	7	4	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	6) 2	-	-	-	1	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	11	29	52	35	1	2	2	7	48	80	1

aarsak kunde opdages. ²⁾ Fr. radii under lek hos en yngre mand; armen var meget skrøpelig gulvet. ³⁾ Fr. femoris ved fald utover en fjeldavsats under forsøk paa at rømme. ⁴⁾ Fr. endte dødelig; i det andet var diagnosen tvilsom. ⁷⁾ Fr. colli femoris.

Tabel IV. Tilsammen

Nombre des aliénés

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Kri- stania og Dike- mark.		Oslo.	Dedichens.		Blak- stad.		Sande- rud.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.											
Melancholia	420	173	247	34	53	13	20	9	9	11	5	3	2	4
Mania	248	109	139	30	26	10	4	8	4	7	1	1	1	-
Amentia	199	90	109	-	-	12	2	-	-	-	1	3	-	1
Dementia	1 670	966	704	151	72	125	120	14	¹⁾ 12	12	45	34	58	40
Paranoia	279	163	116	10	15	20	9	1	2	2	3	-	-	-
Insania periodica	166	67	99	-	-	10	13	1	²⁾ 9	11	4	6	4	6
— epileptica	55	41	14	4	1	2	1	1	-	-	3	2	2	-
— hysterica	87	3	84	-	23	-	18	7	-	5	1	9	-	3
— hypochondrica	18	13	5	8	4	1	-	-	-	-	-	-	-	1
— degenerativa	126	89	37	-	-	20	-	-	³⁾ 11	6	13	14	1	1
— neurasthenica	9	3	6	-	-	-	2	-	⁴⁾ 1	-	-	-	-	-
Alcoholismus	56	53	3	20	1	5	-	-	3	-	3	-	-	-
Paralysis generalis	61	47	14	5	-	17	10	1	1	-	2	-	-	-
Vitia organica cerebri	11	9	2	1	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	109	74	35	16	8	3	-	4	1	-	9	3	8	8
Til observation etc.	25	24	1	9	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tilsammen	3 539	1 924	1 615	288	204	242	201	46	53	54	90	75	77	64

¹⁾ Dem. sec. 3 kvinder; dem. sen. 3 mænd og 1 kvinde; dem. præcox 8 mænd, 7 kvinder; depression. ²⁾ 2 mænd og 3 kvinder opført under diagnosen katatonia. ³⁾ Opført under diagnosen sindssyk, blev utskrevet, da man i asylet ikke med bestemthet kunde paavise at saa var tilfældet. dem. sen.; de øvrige (mænd og kvinder) under dem. præcox.

Tabel V. Tilbakeleggende

Norbre des aliénés en traitement

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Kristiania og Dikemark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.									
Melancholia	264	109	155	25	34	10	¹⁾ 9	9	6	5	5	1
Mania	142	52	90	10	19	6	-	8	2	2	1	1
Amentia	105	48	57	-	-	6	-	-	-	-	-	1
Dementia	1 170	701	469	108	50	105	74	12	7	7	39	33
Paranoia	223	129	94	6	13	17	9	1	1	1	3	-
Insania periodica	107	43	64	-	-	7	10	1	1	5	4	6
— epileptica	41	31	10	4	-	2	-	1	-	-	3	2
— hysterica	58	3	55	-	15	-	¹⁾ 13	5	-	1	1	8
— hypochondrica	16	13	3	8	3	1	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	95	66	29	-	-	16	-	-	2	3	10	12
— neurasthenica	8	3	5	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Alcoholismus	42	40	2	17	1	3	-	-	-	-	3	-
Paralysis generalis	32	27	5	2	-	12	5	-	1	-	1	-
Vitia organica cerebri	4	3	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	71	51	20	11	5	2	-	3	-	-	8	3
Til observation	7	6	1	4	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2 385	1 325	1 060	195	141	189	122	40	21	24	78	67

¹⁾ Overført til dementia.

behandlet.

traités dans les hospices:

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	19	55	17	23	4	6	7	5	1	6	40	34	22	18	-
1	1	12	21	7	16	4	7	13	11	-	1	15	16	11	20	-
-	-	8	14	36	48	6	2	1	3	-	-	4	13	20	23	2
11	5	91	48	73	87	83	28	28	15	40	⁷⁾ 35	111	95	127	99	11
2	5	31	25	20	26	20	12	4	1	-	-	29	10	17	10	5
-	-	11	19	3	9	2	2	-	2	3	2	15	16	4	12	2
-	-	1	1	11	3	4	1	2	1	-	2	4	1	8	-	-
-	-	-	4	1	3	-	3	-	-	-	2	1	6	-	1	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	17	7	6	1	8	1	-	1	1	1	3	2	7	3	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-
-	-	4	-	6	-	3	1	-	-	-	-	3	1	2	-	4
-	-	5	-	10	2	-	-	-	-	-	-	6	1	1	-	-
1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
2	-	9	1	6	3	4	1	3	-	1	3	2	-	6	4	3
3	-	4	-	⁵⁾ 5	-	⁶⁾ 1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
20	11	212	195	203	221	139	64	58	39	46	52	238	199	227	190	31

lem. paran. 1 mand og 1 kvinde. ²⁾ 7 mænd og 4 kvinder er opført under diagnosen manisk psychasthenia. ⁵⁾ Av disse var 4 indlagt til observation. Den 5te, der var forlangt indlagt som ⁷⁾ Indlagt som sindssyk og utskrevet som ikke sindssyk. ⁷⁾ 1 kvinde er opført under diagnosen

ved utgangen av 1907.

dans les hospices au 1er janvier 1908.

Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	8	31	12	20	4	5	7	4	-	4	19	22	13	11	-
-	-	7	15	2	11	4	7	10	10	-	-	8	9	2	8	-
-	-	2	8	20	27	5	1	1	3	-	-	-	8	12	9	2
8	5	67	36	56	44	71	25	22	14	37	30	75	65	96	74	10
-	5	25	21	15	20	18	10	3	1	-	-	23	7	13	6	5
-	-	6	12	3	8	2	1	2	2	3	2	11	11	4	6	2
-	-	1	1	7	2	3	1	1	1	-	1	4	1	6	-	-
-	-	-	4	1	3	-	2	-	-	-	2	1	2	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
-	-	15	7	5	1	7	1	-	1	1	1	2	2	6	1	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-
-	-	4	-	5	-	3	-	-	-	-	-	1	1	1	-	3
-	-	4	-	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
3	-	7	-	5	1	3	1	2	-	1	3	1	-	5	4	3
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
11	10	147	135	137	137	120	54	46	36	42	43	150	132	160	119	29

Tabel VI. Ind-
Nombre des entrées dans

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Kristiania og Dikemark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.									
Melancholia	156	64	92	9	19	3	11	-	3	6	-	2
Mania	106	57	49	20	7	4	4	-	2	5	-	-
Amentia	94	42	52	-	-	6	2	-	-	-	1	2
Dementia	500	265	235	43	22	20	46	2	¹⁾ 5	5	6	1
Paranoia	56	34	22	4	2	3	-	-	1	1	-	-
Insania periodica	59	24	35	-	-	3	3	-	²⁾ 8	6	-	-
— epileptica	14	10	4	-	1	-	1	-	-	-	-	-
— hysterica	29	-	29	-	8	-	5	2	-	4	-	1
— hypochondrica	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	31	23	8	-	-	4	-	-	³⁾ 9	3	3	2
— neurasthenica	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Alcoholismus	14	13	1	3	-	2	-	-	3	-	-	-
Paralysis generalis	29	20	9	3	-	5	5	1	-	-	1	-
Vitia organica cerebri	7	6	1	1	-	2	1	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	38	23	15	5	3	1	-	1	1	-	1	-
Til observation etc.	18	18	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	1 154	599	555	93	63	53	79	6	32	30	12	8

¹⁾ Dementia sen. 1 mand; Dementia præcox 4 mænd og 5 kvinder. ²⁾ Se tabel IV.

³⁾ Se tabel IV, anm. 6. ⁴⁾ Se tabel IV, anm. 7.

Tabel VII. Ut-
Nombre des sorties

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Kristiania og Dikemark.		Dedichens.		Blakstad.
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
		Md.	Kv.							
Melancholia	60	26	34	4	10	4	2	2	-	-
Mania	58	28	30	5	4	3	1	1	2	1
Amentia	42	21	21	-	-	6	-	-	-	-
Dementia	4	3	1	-	-	1	-	-	-	-
Insania periodica	9	3	6	-	-	-	-	-	2	-
— epileptica	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-
— hysterica	6	1	5	1	3	-	1	-	-	-
— degenerativa	2	1	1	-	-	-	-	-	1	1
— neurasthenica	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Alcoholismus	2	2	-	-	-	1	-	-	-	-
Til observation	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	188	90	98	11	17	15	4	4	5	2

¹⁾ Indkom i aarets løp. Sygdom uopgit.

kommet.

les hospices d'aliénés.

Sanderud.		Kristiansand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
2	4	-	-	11	24	5	3	-	1	-	1	1	2	21	12	9	7	-
1	-	1	1	5	6	5	5	-	-	3	1	-	1	7	7	9	12	-
-	1	-	-	6	6	16	21	1	1	-	-	-	-	4	5	8	14	-
58	40	3	-	24	12	17	43	12	3	6	1	3	⁶⁾ 5	36	30	31	25	1
-	-	2	-	6	4	5	6	2	2	1	-	-	-	6	3	4	4	-
4	6	-	-	5	7	-	1	-	1	-	-	-	-	4	5	-	6	-
2	-	-	-	-	-	4	1	1	1	1	-	1	-	-	-	2	-	-
-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	4	-	1	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	1
-	-	-	-	1	-	5	2	-	-	-	-	-	-	5	1	-	-	-
-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
8	8	-	-	2	1	1	2	1	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-
1	-	2	-	3	-	⁴⁾ 5	-	⁵⁾ 1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
77	64	9	1	65	60	66	84	19	10	12	3	4	9	88	67	67	71	2

ann. 2. ⁸⁾ 2 mænd og 2 kvinder opført under diagnosen katatonia. ⁴⁾ Se tabel IV, ann. 5.

skrevet helbredet.

en état de guérison.

Sanderud.		Kristiansand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		
Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	3	13	5	2	-	1	4	1	4	5	4	5	-	-
-	-	-	6	6	2	5	1	1	5	3	4	8	4	8	-	-
-	1	-	3	2	5	8	-	-	2	3	5	7	5	7	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	-	-
1	-	-	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	¹⁾ 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	2	15	25	13	15	2	2	11	8	14	21	-	-	-	-

Tabel VIII. Ut-
Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Kristiania og Dikemark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.									
Melancholia	35	15	20	4	-	1	-	-	-	3	-	-
Mania	25	10	15	4	4	2	-	-	-	1	-	-
Amentia	24	15	9	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Dementia	78	45	33	8	3	-	7	-	-	-	-	-
Paranoia	12	6	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	29	13	16	-	-	-	2	1	4	3	-	1
— epileptica	6	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica	10	1	9	-	1	-	3	-	-	1	1	1
— hypochondrica	3	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	7	5	2	-	-	2	1	-	3	-	-	-
Alcoholismus	9	7	2	3	1	1	-	-	1	-	1	-
Paralysis generalis	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas) ..	10	8	2	4	1	-	-	-	-	-	1	1
Tilsammen	249	134	115	26	12	6	14	1	8	8	3	3

Tabel IX. Utskrevet
Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Kristiania og Dikemark.		Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.								
Melancholia	48	23	25	2	4	1	2	3	1	-	-
Mania	24	8	16	4	1	-	-	1	2	-	-
Amentia	7	2	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia	222	119	103	28	3	21	20	¹⁾ 4	3	-	1
Paranoia	39	15	24	1	2	1	4	-	1	1	-
Insania periodica	10	4	6	-	-	-	-	2	1	-	-
— epileptica	4	3	1	-	-	1	-	-	-	-	-
— hysterica	6	-	6	-	-	-	2	-	2	-	-
— hypochondrica	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	15	10	5	-	-	-	-	3	2	-	2
— neurasthenica	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	12	11	1	6	-	1	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	5	4	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Vitia organica cerebri ..	2	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas) ..	14	10	4	3	1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	412	211	201	45	12	25	30	14	12	1	3

¹⁾ Samtlige opført under dementia præcox.

skrevet bedret.

État d'amélioration.

Sanderud.		Kristiansand.		Eg.		Neevegaarden.		Rosenberg.		Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	1	5	-	3	-	2	1	-	-	1	7	5	1	1
-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	3	4	1	4
-	-	-	-	1	1	10	5	1	-	-	-	-	-	1	1	2	1
2	2	1	1	1	3	8	5	4	3	1	1	-	-	10	1	11	8
-	-	1	1	-	-	1	1	1	2	1	-	-	-	1	-	1	-
1	-	-	-	2	-	1	3	-	-	-	-	-	-	4	2	1	4
-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	2	2	1	5	9	26	19	8	10	2	1	-	1	27	16	18	18

uhelbredet.

État de non guérison.

Sanderud.		Kristiansand.		Eg.		Neevegaarden.		Rosenberg.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	6	7	1	1	1	4	-	-	7	6	2	-
-	-	1	1	-	1	-	2	-	6	-	-	2	2	-	1
-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	3
1	-	-	-	15	3	6	5	22	1)	1	2	25	26	18	18
-	-	-	-	2	3	2	1	10	2	-	-	3	2	5	1
-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	1	2	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-
-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	2
2	-	3	1	34	17	13	9	1	49	1	2	43	41	29	25

Tabel X.
Nombre des décès

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Kristiania og Dikemark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.									
Melancholia	16	7	9	-	1	-	-	-	2	-	-	-
Mania	7	2	5	-	-	-	-	-	1	1	-	1
Amentia	8	2	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Dementia	78	46	32	6	4	8	3	1	¹⁾ 2	-	2	5
Paranoia	4	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	10	2	8	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— epileptica	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica	7	-	7	-	1	-	3	1	-	-	-	-
— degenerativa	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	15	11	4	2	-	-	4	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	5	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	158	81	77	10	7	8	11	2	5	1	2	7

¹⁾ Dem. sen. 1 md.; dem. præcox 1 md. ²⁾ Samtlige opført under dem. præcox.

Tabel XI. Tilbakeiggende
Nombre des aliénés restés en

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Kristiania og Dikemark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.									
Melancholia	258	103	155	¹⁾ 25	38	7	12	9	2	7	5	3
Mania	135	61	74	²⁾ 17	17	5	3	8	1	1	-	-
Amentia	121	50	71	-	-	6	3	-	-	-	1	3
Dementia	1 291	752	539	³⁾ 108	61	95	95	13	6	9	43	28
Paranoia	224	141	83	9	⁷⁾ 11	19	4	1	2	1	2	-
Insania periodica	105	45	60	-	-	10	8	-	3	5	4	4
— epileptica	43	31	12	⁴⁾ 3	1	1	1	1	-	-	3	2
— hysterica	59	2	57	-	⁸⁾ 19	-	8	6	-	2	-	8
— hypochondrica	13	9	4	5	3	1	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	102	72	30	-	-	18	2	-	5	3	12	12
— neurasthenica	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	33	33	-	⁵⁾ 11	-	2	-	-	2	-	2	-
Paralysis generalis	40	31	9	3	-	17	6	1	-	-	2	-
Vitia organica cerebri	4	4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	82	55	27	⁶⁾ 10	6	3	-	4	1	-	8	2
Til observation	4	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2 518	1 394	1 124	194	156	188	142	43	22	28	82	62

¹⁾ 1 md. overført fra dementia. ²⁾ 2 md. overført fra dementia. ³⁾ 3 md. overført fra overført fra «til observation». ⁴⁾ 1 md. overført fra «til observation». ⁵⁾ 1 kv. overført fra «til

Døde.

dans les hospices d'aliénés.

Sanderud.		Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosenberg.		Møllendal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	3	2	2	2
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1
-	-	-	-	-	1	-	1	1	2	-	-	-	-	1	-	-	1
4	2	1	-	3	1	6	-	8	3	3	-	²⁾ 1	2	1	5	1	6
-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	-	1
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-
5	3	2	-	8	9	14	3	10	5	3	2	1	6	7	10	6	11

ved utgangen av 1908.

traitement au 31. décembre 1908.

Sanderud.		Kristian-sand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.		Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.
2	3	-	-	9	28	11	17	3	6	4	1	4	19	20	13	10	-	
1	-	-	-	5 ⁴⁾	15	5	8	4	12	10	-	4	5	6	6	6	-	
-	-	-	-	3	9	20	34	4	1	3	-	-	-	8	13	11	2	
51	36	9	5	72	41	53	77	71	24	14	38	31	75	63	96	66	11	
-	-	1	4	29	21	16	23	19	3	1	-	-	25	8	11	9	5	
2	6	-	-	5	12	2	6	2	-	2	3	-	9	10	3	7	2	
1	-	-	-	-	1	7	2	4	2	1	-	2	4	1	6	-	-	
-	3	-	-	-	3	1	2	-	-	-	-	2	1	3	-	1	-	
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	
1	1	-	-	12	4	5	1	8	-	1	1	1	2	2	6	3	2	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	
-	-	-	-	2	-	4	-	3	-	-	-	-	2	-	1	-	4	
-	-	-	-	2	-	4	2	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	8	8	-	7	1	4	3	1	3	-	1	1	1	-	5	2	3	
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
65	58	11	9	147	135	132	175	119	51	36	44	41	148	124	160	115	31	

mania. 1 md. overført fra «til observation». ⁴⁾ 1 md. overført fra «til observation». ⁵⁾ 1 md. observation. ⁶⁾ 1 kv. overført fra dementia. ⁷⁾ 1 kv. overført fra insania degenerativa.

Tabel XII. Sygdomsform og behandlings

Répartition par formes de la

Sygdom.	Tilbake- liggende fra 1907.	Ind- kommet i 1908.	Til- sammen behandlet.	Ut-	
				hel- bredet.	bedret.
Melancholia.....	264	156	420	60	35
Mania.....	142	106	248	58	25
Amentia.....	105	94	199	42	24
Dementia.....	1 170	500	1 670	4	78
Paranoia.....	223	56	279	-	12
Insania periodica.....	107	59	166	9	29
— epileptica.....	41	14	55	2	6
— hysterica.....	58	29	87	6	10
— hypochondrica.....	16	2	18	-	3
— degenerativa.....	95	31	126	2	7
— neurasthenica.....	8	1	9	1	-
Alcoholismus.....	42	14	56	2	9
Paralysis generalis.....	32	29	61	-	1
Vitia organica cerebri.....	4	7	11	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	71	38	109	-	10
Til observation.....	7	18	25	1) 2	-
Tilsammen	2 385	1 154	3 539	188	249

1) Se noten til tabel VII.

Tabel XIII. Procentforholdet av tilbakeliggende, indkomne, ut-

Rapport du nombre des sorties et décès comparé

	Til- sammen for alle asylar.	Gaustad.	Kristiania og Dikemark.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.
	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.
Tilbakeliggende fra 1907.....	67,4	68,3	70,2	87,0	42,1	87,9
Indkommet i 1908.....	32,6	31,7	29,8	13,0	57,9	12,1
Utgaat helbredet.....	5,3	5,7	4,3	-	8,4	1,2
— bedret.....	7,0	7,7	4,5	2,2	15,0	3,6
— uhelbredet.....	11,6	11,6	12,4	-	24,3	2,4
— etter avgitt erklæring..	0,4	0,4	-	-	-	-
Død.....	4,5	3,5	4,3	4,3	5,6	5,5
Tilsammen utgaat og død.....	28,8	28,9	25,5	6,5	53,3	12,7
Tilbakeliggende ved aarets utgang	71,2	71,1	74,5	93,5	46,7	87,3

utfald for samtlige asyler.

maladie et résultat du traitement.

gaat.			Tilbage- liggende ved ut- gangen av 1908.	Procentforhold til					
				samtlige for samme sygdom behandlede				samtlige	
uhel- bredet.	efter avgit erklæring.	død.		hel- bredede.	bedrede.	uhel- bredede.	døde.	be- handlede	ind- komne.
48	-	16	258	14,3	8,3	11,4	3,8	11,9	13,5
24	-	7	135	23,4	10,1	9,7	2,8	7,0	9,2
7	-	8	121	21,1	12,1	3,5	4,0	5,6	8,2
222	-	78	1 291	0,2	4,7	13,3	4,7	47,2	43,3
39	-	4	224	-	4,3	14,0	1,4	7,9	4,9
10	-	10	105	5,4	17,5	6,0	6,0	4,7	5,1
4	-	1	43	3,6	11,0	7,3	1,8	1,6	1,2
6	-	7	59	6,9	11,5	6,9	8,0	2,5	2,5
2	-	-	13	-	16,7	11,1	-	0,5	0,2
15	-	2	102	1,6	5,6	11,9	1,6	3,6	2,7
2	-	-	4	11,1	-	22,2	-	0,3	0,1
12	-	1	33	3,6	16,1	21,4	1,8	1,6	1,2
5	-	15	40	-	1,6	8,2	24,6	1,7	2,5
2	-	5	4	-	-	18,2	45,5	0,3	0,6
14	-	4	82	-	9,2	12,8	3,7	3,1	3,3
-	-	-	4	-	-	-	-	0,7	1,6
412	14	158	2 518						

gaaede og døde til de paa hvert asyl tilsammen behandlede.

au total des aliénés traités dans les hospices.

Sanderud.	Kristian- sand.	Eg.	Neeven- gaarden.	Rosen- berg.	Møllen- dal.	Trond- hjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminal- asylet.
pet.	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.
-	67,7	69,3	64,6	85,7	84,5	86,7	64,5	66,9	93,5
100,0	32,3	30,7	35,4	14,3	15,5	13,3	35,5	33,1	6,5
1,4	6,5	9,8	6,6	-	2,1	2,0	4,4	8,4	-
3,6	9,7	3,4	10,6	8,9	3,1	1,0	9,8	8,6	-
1,4	12,9	12,5	5,2	24,6	-	3,1	19,2	13,0	-
0,7	-	0,7	1,2	0,5	-	-	0,5	-	-
5,7	6,5	4,2	4,0	7,4	5,1	7,1	3,9	4,1	-
12,8	35,5	30,7	27,6	41,4	10,3	13,3	37,8	34,1	-
87,2	64,5	69,3	72,4	58,6	89,7	86,7	62,2	65,9	100,0

2*

Tabel XIV. De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen.

Répartition par âge lors de l'admission des aliénés recus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Tilsammen.	Derav		Under 20 aar.		20—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		80—90	
		md.	kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Melancholia.....	125	54	71	1	1	9	13	15	17	8	13	17	18	3	9	1	-	-	-
Mania.....	74	36	38	5	6	10	14	9	9	5	7	6	1	1	1	-	-	-	-
Amentia.....	82	37	45	-	-	15	20	10	14	2	7	3	4	-	-	2	-	-	-
Dementia.....	271	154	117	18	11	59	35	40	33	13	10	7	13	7	9	8	3	2	3
Paranoia.....	41	27	14	1	-	3	2	10	5	7	5	4	2	2	-	-	-	-	-
Insania periodica.....	15	7	8	2	1	2	2	1	2	1	3	-	-	1	-	-	-	-	-
— epileptica.....	10	7	3	1	-	3	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica.....	23	-	23	-	1	-	10	-	9	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	18	14	4	-	-	5	-	4	1	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica....	2	1	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	12	11	1	-	-	3	-	5	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis....	26	18	8	-	-	-	-	12	3	5	3	1	2	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri...	6	5	1	-	-	2	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Idiotia.....	24	15	9	4	2	8	6	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Til observation.....	14	14	-	1	-	4	-	5	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	744	400	344	38	22	123	103	114	95	52	56	44	42	16	20	11	3	2	3

Tabel xv. Alder, i hvilken de første symptomer ytret sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés recus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Under 15 aar.		15—20		20—25		25—30		30—35		35—40		40—45		45—50		50—60		60—70		Over 70 aar.		Ukjendt.	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Melancholia	1	-	3	1	6	8	2	7	8	9	9	9	4	7	6	6	11	15	2	5	1	-	1	4
Mania	-	1	7	5	7	7	4	7	6	7	1	1	5	4	-	2	5	1	1	1	-	-	-	2
Amentia	-	-	9	-	9	12	3	10	6	7	3	4	1	4	-	3	3	4	-	1	2	-	1	-
Dementia	7	2	27	19	33	16	28	16	9	17	9	4	4	3	4	2	4	8	4	8	8	4	17	18
Paranoia	-	-	1	-	1	1	5	2	6	2	2	2	3	2	2	1	4	1	-	-	-	-	3	3
Insania periodica	-	1	3	-	3	5	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
— epileptica	2	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2
— hysterica	-	-	-	3	-	9	-	3	-	3	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
— hypochondrica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
— degenerativa	-	-	2	-	3	-	3	-	2	-	2	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	-	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	4
Paralysis generalis	-	-	-	-	-	-	1	1	5	1	3	2	4	-	2	2	-	1	-	-	-	-	3	1
Vitia organica cerebri	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1
Idiotia	14	8	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Til observation	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-
Tilsammen	24	12	54	30	66	58	49	46	44	47	32	27	24	21	16	18	30	31	7	16	11	4	43	34

Tabel XVI. Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indlagte.

Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés recus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Ialt indkommet.			Under $\frac{1}{2}$ aar.			$\frac{1}{2}$ —1 aar.			1—2 aar.			2 aar og derover.			Ukjendt varighet.		
	Tils.	Derav		Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
		md.	kv.															
Gaustad	122	¹⁾ 70	52	33	15	18	3	1	2	15	6	9	45	29	16	26	19	7
Kristiania	20	-	20	7	-	7	1	-	1	5	-	5	7	-	7	-	-	-
Dikemark	84	37	47	43	18	25	10	5	5	6	3	3	15	6	9	10	5	5
Oslo	3	-	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Dedichens	47	22	25	28	11	17	6	4	2	5	2	3	8	5	3	-	-	-
Blakstad	14	11	3	3	2	1	3	2	1	-	-	-	8	7	1	-	-	-
Sanderud	35	16	19	17	10	7	2	-	2	3	2	1	13	4	9	-	-	-
Kristiansand	9	8	1	6	5	1	-	-	-	2	2	-	-	-	-	1	1	-
Eg	89	48	41	48	21	27	7	5	2	7	2	5	20	13	7	7	7	-
Neevengaarden	79	²⁾ 47	32	33	17	16	13	8	5	13	9	4	18	13	5	2	-	2
Rosenberg	14	4	10	5	2	3	-	-	-	-	-	-	9	2	7	-	-	-
Møllendal	7	7	-	4	4	-	-	-	-	1	1	-	2	2	-	-	-	-
Trondhjem	11	4	7	3	1	2	2	-	2	-	-	-	6	3	3	-	-	-
Rotvold	108	66	42	48	27	21	16	11	5	10	7	3	22	12	10	12	9	3
Rønvik	92	50	42	42	20	22	13	6	7	6	3	3	21	16	5	10	5	5
Kriminalasylet	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-
Tilsammen	736	392	344	322	153	169	76	42	34	73	37	36	195	113	82	70	47	23

¹⁾ 3 til observation indlagte ikke medregnet.²⁾ 4 - - - - ; heller ikke 1 der var indlagt som sindssyk, men viste sig ikke at være det.

Tabel XVII. De opgivne dødsårsaker hos de paa asylerne døde.

Causes des décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices.

Dødsårsak.	Tilsammen.		Derav Gausstad. Kristiania. Dikemark. Oslo. Dedichens. Blakstad. Sanderud. Kristiansand. Eg. Neevegaarden. Rosenberg. Møllendal. Trondhjem. Rotvold. Rønvik.	Alder og kjønn.																Uopgit alder.																	
	Md.	Kv.		15-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100	Md.	Kv.																							
				Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.			Kv.	Md.	Kv.																				
A. Infektions- og konstitutionelle sygdomme.																																					
I. Akute.																																					
Influenza	3	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
Erysipelas	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
Pyæmi	3	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
II. Kroniske.																																					
Tuberkulose i lungerne	39	15	24	-	-	-	-	2	2	-	5	6	3	1	4	7	9	-	1	5	8	6	6	3	6	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
— — — og tarmkanalen ..	6	4	2	1	-	-	-	1	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	2	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
— — — , tarmkanal og hjerne- hinder ...	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— — — og urin- organer ..	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— — — og nyre- sygdom ..	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tuberculosis renum	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Miliærtuberkulose	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Cancer abdominis	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
— — — mammæ	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Perniciøs anæmi (myelogen)	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Alderdomssvakhet, marasmus ...	3	1	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
— — — og pyelit	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
— — — , vit. org. cerebri og arteriosklerose	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Tabel XVII. (Forts.).

Dødsårsak.	Tilsammen.		Derav		Alder og kjøen.														Uopgit alder.																				
	md.	kv.	Gausstad.	Kristiania.	Dikemark.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Sanderud.	Kristiansand.	Eg.	Neevngaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	15-20		20-30		30-40		40-50		50-60		60-70		70-80		80-90		90-100		Md.	Kv.		
																		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.				
B. Sygdomme i de enkelte organer.																																							
I. Hjerne og ryggmarv.																																							
Apoplexi.....	6	5	1	-	-	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-		
Meningit.....	3	2	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Insania.....	6	3	3	3	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-		
Paralysis generalis.....	11	8	3	1	2	1	-	1	-	-	2	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	4	1	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Emollitio pontis et medullæ oblongatæ; emollitio cerebri.....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hæmorrhagia medullæ oblongatæ	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vitia organica cerebri.....	2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
II. Cirkulationsorganerne.																																							
Arteriosklerose.....	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hjertelammelse.....	14	6	8	-	-	2	-	1	-	-	2	-	5	-	-	3	1	-	-	-	1	1	-	1	2	2	1	1	1	2	1	-	-	1	-	-	-	-	
Aneurysma aortæ.....	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cordis.....	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Respirationsorganerne.																																							
Bronkit.....	3	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bronkopneumoni.....	9	6	3	-	2	1	-	1	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	1	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
Lungebetændelse.....	8	3	5	2	-	2	-	-	2	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
Pleurit. Empyem.....	2	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Empysem og vit. org. cordis..	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Tabel XVIII a. De indkomnes hjemstavn.

Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés.

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Kristiania.	Dikemark.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Sanderud.	Kristiansand.	Eg.	Neevengaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminalasylet.
Bygderne i:																	
Akershus amt	44	15	1	1	-	6	18	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Smaalønes	32	27	1	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Buskerud	25	21	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jarlsberg og Larvik amt	29	23	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hedemarken	150	7	-	1	-	3	-	134	-	-	-	-	-	-	5	-	-
Kristians	17	13	-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Bratsberg	29	2	-	-	-	2	-	-	-	20	3	1	1	-	-	-	-
Nedenes	29	1	-	1	-	-	-	-	-	24	3	-	-	-	-	-	-
Lister og Mandal	46	-	-	1	-	-	-	-	-	32	5	8	-	-	-	-	-
Stavanger	19	-	-	-	-	-	-	-	-	3	13	3	-	-	-	-	-
Søndre Bergenhus amt	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40	9	10	-	1	1	-
Nordre Bergenhus amt	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	1	3	-	4	-	-
Romsdals	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	37	4	-
Søndre Trondhjems amt	48	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	45	-	-
Nordre Trondhjems amt	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	19	9	-
Nordlands	64	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	60	-
Tromsø	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	33	-
Finnmarkens	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	13	-
Bygderne tilsammen	743	109	4	5	1	24	19	135	-	79	85	22	14	6	119	121	-
Byerne:																	
Kristiania	164	18	19	100	5	13	1	-	-	-	1	-	-	-	6	-	1
Moss	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarpsborg	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredrikstad	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredrikshald	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drammen	7	5	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hønefoss	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Holmestrand	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Horten	4	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tønsberg	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hamar	7	-	-	-	-	1	-	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Sammenlagt	200	40	19	102	5	18	1	5	-	-	1	-	-	-	8	-	1

Tabel XVIII a. (Forts.).

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Kristiania.	Dikemark.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Sanderud.	Kristiansand.	Eg.	Neevngaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	Kriminalasylet.
Overført	200	40	19	102	5	18	1	5	-	-	1	-	-	-	8	-	1
Lillehammer	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Skien	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Porsgrund	4	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Brevik	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Langesund	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Østerrisør	5	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-
Tvedestrand	4	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	10	-	-	-	-	2	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Grimstad	5	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-
Lillesand	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	12	-	-	-	-	1	-	-	7	4	-	-	-	-	-	-	-
Mandal	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Farsund	4	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Flekkelfjord	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Egersund	3	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Stavanger	22	-	-	-	-	-	-	-	1	10	8	3	-	-	-	-	-
Skudeneshavn	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Haugesund	5	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-
Bergen	50	1	-	-	-	1	-	-	-	-	48	-	-	-	-	-	-
Aalesund	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	5	1	-
Kristiansund	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-
Trondhjem	28	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	7	19	-	-
Levanger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Stenkjær	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Namsos	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Narvik	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Tromsø	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Vardø	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Byerne tilsammen	386	44	19	102	5	29	1	6	9	43	64	7	1	7	36	12	1
Fra Danmark	6	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Sverige	6	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
« Finland	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
« Tyskland	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
« Nord-Amerika	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukjendt hjemstavn	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	1146 ¹⁾	153	23	109	6	62	20	141	10 ¹⁾	122	150	29	15	13	155 ²⁾	136	2

¹⁾ 3 til observation indlagte ikke medtat. ²⁾ 2 som indkom 2 ganger, er kun regnet 1 gang.

Tabel XVIII b. De for første gang i et norsk asyl indkomnes hjemstavn.

Domicile des aliénés recus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Kristiania.		Akershus.		Smaalenene		Buskerud.		Jarlsberg og Larvik.		Hede- marken.		Kristians.		Bratsberg.		Nedenes.		Lister og Mandal.		Stavanger.		Søndre Bergenhus.		Bergen.		Nordre Bergenhus.		Romsdal.		Søndre Trondhjem.		Nordre Trondhjem.		Nordland.		Tromsø.		Finmarken.		Utlandet.			
	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.								
Gaustad	15	10	-	23	6	20	7	18	3	6	-	13	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiania	16	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dikemark	80	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 (Sverige).	
Oslo	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9 (Danmark 6, Sve- rige 1, Finland 1, Nord-Amerika 1).	
Dedichens	10	3	-	1	1	2	1	3	2	3	1	3	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 (Sverige).			
Blakstad	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Sanderud	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Kristiansand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 (Sverige).	
Eg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 (Tyskland).	
Neevengaarden ¹⁾ ..	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Rosenberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Møllendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trondhjem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rotvold	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rønvik	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 (Sverige 2, Tyskl. 1)	
Kriminalasylet ..	? 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 (Sverige).	
	125	31	-	-	26	7	23	9	22	6	44	4	22	1	17	2	19	10	27	13	21	18	30	32	16	32	10	31	22	21	3	40	3	21	2	12	1	-	-	-	16			
					33	32	28	48	23	19	29	40	39														42	53	24	43	23	13												

723, hvorav 455 fra bygderne og 268 fra byerne.

1) Jfr. tabel XVI, anm. 2.

Tabel XIX. Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

État civil des aliénés recus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Tilsammen.			Ugifte.			Gifte.			I enkestand.			Fraskilte.			Ukjendt.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Gaustad	125	73	52	72	43	29	49	28	21	3	1	2	1	1	-	-	-	-
Kristiania	20	-	20	13	-	13	5	-	5	1	-	1	1	-	1	-	-	-
Dikemark	84	37	47	46	21	25	24	11	13	11	2	9	1	1	-	2	2	-
Oslo	3	-	3	2	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Dedichens	47	22	25	30	13	17	14	8	6	2	-	2	1	1	-	-	-	-
Blakstad	14	11	3	10	7	3	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sanderud	35	16	19	24	12	12	8	3	5	3	1	2	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	9	8	1	2	1	1	6	6	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Eg	89	48	41	58	31	27	26	16	10	5	1	4	-	-	-	-	-	-
Neevengården	84	52	32	43	30	13	36	20	16	5	2	3	-	-	-	-	-	-
Rosenberg	14	4	10	9	4	5	2	-	2	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Møllendal	7	7	-	5	5	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trondhjem	11	4	7	6	3	3	3	1	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Rotvold	108	66	42	63	39	24	40	23	17	3	2	1	1	1	-	1	1	-
Rønvik	92	50	42	44	30	14	39	16	23	8	3	5	1	1	-	-	-	-
Kriminalasylet	2	2	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	744	400	344	429	241	188	258	138	120	48	13	35	6	5	1	3	3	-

Tabel XX.

Aarsaker.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Kristi- ania.	Dike- mark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.		
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	
		md.	kv.											
<i>c. Intorikationer.</i>														
Drik	40	38	2	16	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-
Tobaksforgiftning	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
<i>d. Fysiologiske utviklings- processer.</i>														
Graviditet. Besvangring..	4	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselseng og diegiving	14	-	14	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alderdom, senilitet	15	7	8	2	3	-	-	2	-	-	-	-	2	-
<i>e. Forskjellige svækkende indflydelser.</i>														
Masturbation	3	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overanstrengelse (legemlig og aandelig)	12	11	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Nattevaak	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Daarlig ernæring	3	1	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-
<i>f. Andre aarsaker.</i>														
Abort	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Degeneration	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Forførelse	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fængselsophold	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Imbecillitet. Psykisk svak- het	14	10	4	9	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kramper i barndommen..	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Legemlig svakhet, avkræf- telse	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Militærtjeneste	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Disposition. Nervøs kon- stitution	24	12	12	1	-	-	11	12	-	-	-	-	-	-
Operation	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tidligere anfald av sinds- sygdom	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
En eller flere av de oven- staaende aarsaker er opgit for	476	244	232	55	44	11	21	28	1	-	-	9	3	
Ingen kjendt sikker aarsak	256	144	112	15	8	9	16	19	2	22	25	2	-	
Tilsammen	732 ¹⁾	388	344	70	52	20	37	47	3	22	25	11	3	

¹⁾ Ikke medtat er 11 til observation indlagte (Gaustad 3, Eg 3, Neevengaarden 4, Rot

(Forts.).

Sanderud.		Kristiansand.		Eg.		Neevengaarden.		Rosenberg.		Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminalasylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
1	-	4	-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	5	1	2	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	1	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-
1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	19	6	1	21	33	38	23	4	6	-	-	1	5	42	28	30	30	1
-	-	2	-	24	8	9	9	-	4	7	-	3	2	23	14	20	12	1
16	19	8	1	45	41	47	32	4	10	7	-	4	7	65	42	50	42	2

vold 1), samt 1, der var indlagt paa Neevengaarden som sindssyk, men viste sig ikke at være det.

Tabel XXI. Oversigt over de for første gang paa et
Profession et condition sociale des aliénés reçus

Stand.	Samtlige asyl.			Ga stad.		Kristi- ania.	Dike- mark.		Oslo.	Dedi- chens.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.								
Akademisk og teknisk stand	20	11	9	3	1	-	2	-	1	5	6
Arbejderstanden	173	106	67	24	13	7	11	25	-	-	-
Bonde-, husmands- og inderststanden	189	104	85	19	19	-	-	-	2	3	6
Embeds- og bestillingsmandsstanden	13	8	5	2	-	-	3	1	-	2	-
Fjeldfinner	4	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Forskjellige funktionærer	6	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Haandværkerstanden, maskinister, sy- piker etc.	82	48	34	4	3	2	14	12	-	-	3
Handelsstanden	43	22	21	3	-	2	3	4	-	8	7
Kunstnere (musikere etc.)	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Lægds- og fattiglemmer, omstreifere etc.	9	7	2	2	2	-	-	-	-	-	-
Lærerstanden	10	3	7	1	2	1	-	-	-	1	1
Militærstanden	5	4	1	1	1	-	-	-	-	1	-
Sjømandsstanden og fiskere, lodser	87	58	29	11	1	-	3	3	-	-	-
Tjenerstanden	84	9	75	3	10	5	-	-	-	1	2
Ubekjendt, uopgit eller uten stilling	12	7	5	-	-	2	1	2	-	1	-
Tilsammen	739	395	344	73	52	20	37	47	3	22	25

1) Jfr. tabel XVI, ann. 2. 2) Tilhørende «Borgerstanden». 3) En av disse var fotograf.

Tabel XXII. Middeltal av daglig
Nombre moyen par jour des aliénés occupés

Asyl.	Til- sammen	Derav		Utarbeide (gaards-, have-, mark- arbeide etc.).			Brånde- skjøring og bæring av kul og ved.
		md.	kv.	Tils.	Md.	Kv.	Md.
Gaustad	146,61	92,11	54,50	14,5	11,3	3,2	7,9
Kristiania	14,6	-	14,6	-	-	-	-
Dikemark	67,0	50,0	17,0	11,5	11,5	-	2,0
Oslo	13,5	-	13,5	-	-	-	-
Dedichens	15,4	5,1	10,3	1,1	1,1	-	-
Blakstad	49,75	30,0	19,75	19,5	17,5	2,0	-
Sanderud	56,5	24,5	32,0	9,5	8,4	1,1	3,0
Kristiansand	11,0	5,0	6,0	-	-	-	5,0
Eg	125,30	66,57	58,73	18,62	14,76	3,86	11,54
Neevengaarden	127,52	61,81	65,71	10,09	8,67	1,42	6,93
Rosenberg	58,24	43,94	14,30	15,11	15,11	-	2,14
Møllendal	29,0	13,0	16,0	-	-	-	-
Trondhjem	36,7	17,3	19,4	3,4	3,4	-	3,4
Rotvold	121,0	72,9	48,1	9,2	9,2	-	19,9
Rønvik	176,0	108,8	67,2	39,0	35,5	3,5	5,9
Kriminalasylet	21,94	21,94	-	-	-	-	0,09

1) Konvolutarbeide. 2) Haandarbeide og kunst. 3) Fjøsstell og svinerøgt. 4) Heri
og forsyndlægning. 5) Merkelaparbeide, garnbinding, poseklistring, leketøisarbeide, strømpe-

norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling.

pour la première fois dans un hospice norvégien.

Blakstad.		Sandrud.		Kristiansand.		Eg.		Neevegaard.		Rosenberg.		Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminalasylet.
M.	Kv.	M.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0	-	1	-	5	-	23	4	9	3	-	2	-	-	11	8	8	5	-	-	-
1	2	13	10	-	-	10	6	13	12	2	2	5	1	1	26	17	11	8	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	1	1	1	-	-	-	6	5	-	1	-	1	2	15	3	³⁾ 5	2	1	-
-	-	-	1	-	-	3	1	2	3	-	-	-	-	-	3	2	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	5	5	11	2	1	1	-	-	1	3	2	⁴⁾ 22	14	-	-
-	1	1	5	-	1	24	2	2	4	-	3	-	3	2	8	-	-	9	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	²⁾ 1	-	-	-	-	-	²⁾ 3	3	-	1	-	-	1
1	3	16	19	8	1	48	41	¹⁾ 47	32	4	10	7	4	7	66	42	50	42	2	2

) En av disse var lods.

arbeidende syke i asylerne.

au travail dans les divers hospices.

Husgjerning.			Haandverksarbeide.	Plukning av drev, uld etc.			Kvinde- lig haand- arbeide.	Kontor- arbeide.	Forskjellig andet arbeide.		
Tils.	Md.	Kv.	Md.	Tils.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Tils.	Md.	Kv.
47,6	24,2	23,4	19,5	23,7	23,7	-	27,9	0,01	¹⁾ 5,5	5,5	-
3,6	-	3,6	-	-	-	-	11,0	-	-	-	-
29,3	24,0	5,3	7,5	5,0	5,0	-	11,7	-	-	-	-
3,92	-	3,92	-	4,63	-	4,63	4,95	-	-	-	-
1,6	-	1,6	-	-	-	-	-	-	²⁾ 12,7	4	8,7
21,0	9,75	11,25	2,75	-	-	-	6,50	-	-	-	-
24,2	8,3	15,9	4,8	-	-	-	13,6	-	³⁾ 1,4	-	1,4
2,0	-	2,0	-	-	-	-	4,0	-	-	-	-
51,54	26,79	24,75	5,21	8,19	7,80	0,39	29,73	0,47	-	-	-
67,92	33,77	34,15	4,41	7,04	7,04	-	30,14	0,99	-	-	-
15,73	11,78	3,95	6,45	⁴⁾ 8,46	8,46	-	10,35	-	-	-	-
19,0	12,0	7,0	-	-	-	-	9,0	-	⁵⁾ 1,0	1,0	-
9,3	4,5	4,8	3,0	⁶⁾ 3,5	3,0	0,5	14,1	-	-	-	-
36,4	18,5	17,9	8,6	16,7	16,7	-	30,2	-	-	-	-
34,3	20,0	14,3	16,1	⁴⁾ 18,7	11,5	7,2	42,2	0,4	⁷⁾ 19,4	19,4	-
2,0	2,0	-	2,99	12,91	12,91	-	-	-	⁸⁾ 3,95	3,95	-

indbefattet mattelægning. ⁵⁾ Træarbeide. ⁶⁾ Heri indbefattet kluteklipping. ⁷⁾ Garnbinding strikning.

Tabel XXIII¹⁾. Oversigt over anvendelse

Relevé de l'application

Asyl.	Ialt.			Uro og vold- somhet, ødelæggelses- lyst etc.		For at skaffe ro og velvære. Lokale forhold. Som kur.		Slet opførsel.		Legemlig sygdom.	
	Tilsammen.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.								
Gaustad:											
Isolation	137	74	63	63	63	11	-	-	-	-	-
Kristiania:											
Isolation	42	-	42	-	40	-	-	-	2	-	-
Gibsbind paa underarme og hænder	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Dikemark:											
Isolation	35	11	24	11	24	-	-	-	-	-	-
Oslo:											
Isolation	9	-	9	-	9	-	-	-	-	-	-
Dedichens:											
Isolation	12	6	6	-	-	6	6	-	-	-	-
Blakstad:											
Isolation	20	13	7	13	7	-	-	-	-	-	-
Sanderud:											
Isolation	25	17	8	12	5	4	1	1	2	-	-
Kristiansand:											
Isolation	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Eg:											
Isolation	134	56	78	50	75	-	-	-	-	6	3
Neevengaarden:											
Isolation	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rosenberg:											
Isolation	29	16	13	16	13	-	-	-	-	-	-
Tvangstrøie	9	3	6	3	6	-	-	-	-	-	-
Møllendal:											
Isolation	13	8	5	8	5	-	-	-	-	-	-
Tvangstrøie	8	-	8	-	8	-	-	-	-	-	-
Rotvold:											
Isolation	52	23	29	23	29	-	-	-	-	-	-
Rønvik:											
Isolation	113	60	53	41	48	-	-	15	3	-	2
Kriminalasylet:											
Isolation	²⁾ 15	15	-	-	-	-	-	1	1	1	-

¹⁾ Ved rundskrivelse fra medicinaldirektøren av 18de december 1905 er det bestemt, at der hvis der ikke av den syke indenfra kan aapnes. Under «mekaniske tvangsmidler» bør foruten den sykes bevægelser, f. eks. ankel- og albuebind o. lign. ²⁾ Av disse er 6 opført i flere end

av isolation og mekaniske tvangsmidler.

de reclusion.

Av sikkerhets-hensyn.	Efter eget ønske.	Behandlet med sengeleie.	Haardnakket selvbeska'digelse.	Til obser-vation.	Lyst til at und-vike.	Epilep-tisk for-virring.	Isolation og mekaniske tvangsmidler er anvendt i følgende antal			
							dage.	timer.	timer (dagene regnet til 12 timer).	timer pr. 100 for-pleinings-dage.
Md.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Md.				
-	-	-	-	-	-	-	5 045	6 744	67 284	53,5
-	-	-	-	-	-	-	1 380	3 284	} 19 867	93,8
-	-	-	1	-	-	-	1	11		
-	-	-	-	-	-	-	940	-	11 280	12,5
-	-	-	-	-	-	-	958	18	11 514	76,3
-	-	-	-	-	-	-	604	-	7 248	44,8
-	-	-	-	-	-	-	663	12	7 968	15,0
-	-	-	-	-	-	-	342	126	4 230	13,5
-	-	-	-	-	-	-	322	-	3 864	51,9
-	-	-	-	-	-	-	3 134	525	38 133	36,8
-	-	-	-	-	-	-	3	0,5	36,5	-
-	-	-	-	-	-	-	1 718	23	} 25 789	44,5
-	-	-	-	-	-	-	429	2		
-	-	-	-	-	-	-	1 040	-	} 17 292	56,4
-	-	-	-	-	-	-	401	-		
-	-	-	-	-	-	-	425	15	5 115	5,1
-	-	-	-	-	2	2	1 144	4 592	18 320	18,1
5	6	5	-	3	-	-	1 340	-	16 080	146,8

under «isolation» skal opføres ethvert tilfælde, hvor en syg om dagen holdes alene i et værelse, tvangstrøie ogsaa opføres enhver anvendelse av andre indretninger, der hindrer eller indskrænker i rubrik.

Tabel XXIV. Utdrag

	Gautstad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Kristiania.	
	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Samlede indtægter	269 699	2,15	189 344	1,83	201 467	2,00	182 746	1,80	32 802	1,54
Samlede udgifter	276 643	2,20	189 269	1,83	213 708	2,13	183 539	1,81	32 802	1,54
Derav til lønninger	54 138	0,43	38 549	0,37	37 834	0,38	36 088	0,36	6 624	0,31
— - kosthold	101 871	0,81	71 009	0,68	70 468	0,70	58 436	0,58	15 393	0,73
— - vask og renhold	4 099	0,03	3 157	0,03	2 597	0,03	2 474	0,02	4 403	0,21
— - lys	4 865	0,04	4 166	0,04	3 529	0,03	2 893	0,03	593	0,03
— - brænde	20 588	0,16	17 088	0,16	13 874	0,14	23 800	0,23	1 053	0,05
— - inventariet	10 495	0,08	4 431	0,04	5 531	0,05	5 468	0,05	576	0,03
— - bygningerne	9 996	0,08	6 978	0,07	5 092	0,05	3 603	0,04	122	-
— - medicinske for- nødheter	3 268	0,03	2 531	0,02	2 763	0,03	2 836	0,03	1 040	0,05
Pr. individ og pr. dag (altsaa pr. forplejnings- dag) kommer kostholdet paa ca.		0,67		0,57		0,59		0,49		0,62

¹⁾ Indtægter og udgifter ved gaardsdriften, henholdsvis kr. 25 327 og kr. 23 509 er ikke og kr. 21 335 er ikke medtat her.

av regnskaperne.

Dikemark ¹⁾ .		Oslo.		Blakstad ²⁾ .		Kristian- sand.		Neeven- gaarden.		Trondhjem.		Kriminal- asylet.	
Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
74 227	0,82	28 879	1,52	84 794	1,60	10 079	1,35	163 319	1,63	34 584	1,11	14 803	1,35
158 889	1,76	21 137	1,40	82 643	1,56	8 354	1,12	163 844	1,63	31 472	1,01	28 635	2,61
37 844	0,42	3 889	0,26	15 327	0,29	2 230	0,30	32 146	0,32	8 832	0,28	12 053	1,10
62 709	0,70	8 736	0,58	28 288	0,53	5 055	0,68	60 156	0,60	14 339	0,46	7 075	0,64
2 819	0,03	854	0,06	1 266	0,02	-	-	1 378	0,13	923	0,03	1 300	0,12
1 091	0,01	328	0,02	7 921	0,15	-	-	2 610	0,26	559	0,02	338	0,03
18 713	0,21	2 827	0,19			576	0,08	11 462	0,11	3 015	0,10	1 821	0,17
3 888	0,03	770	0,05	1 620	0,03	288	0,04	5 028	0,05	430	0,01	950	0,09
8 612	0,10	1 266	0,08	1 773	0,03	-	-	4 657	0,05	670	0,02	892	0,08
2 328	0,03	256	0,02	294	0,01	10	-	1 122	0,01	213	0,01	118	0,01
	0,57		0,48		0,46		0,68		0,50		0,39		0,45

medtat her. ²⁾ Indtægter og utgifter ved jordbruk, gartneri og mølle, henholdsvis kr. 20 512

Av dr. A. Lindboe's beretning for Gaustad asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad.

Sykebelægget var dette aar 492 mot 477 i 1907. Antallet maa variere ikke saa litet efter de sykes art; der tages imot alt, hvad der med rimelighet kan findes plads for, selv om antallet i det hele blir noksaa høit, mens der av meget urolige syke og da ogsaa av urolige vaktpatienter maa negtes altfor mange adgang.

Antallet av dødsfald var 17. Det vil sees, at nu, da særlige sygdoms-tilfælde og specielt influenza ikke har gjort sig gjældende, har antallet av dødsfald været synkende og er nu sunket ned til, hvad det var før influenzaepidemiene og maaske endnu litt derunder. Hos en 75-aarig kvinde, opført under dødsårsaken: debilitas senilis, vitium organicum cerebri et arteriosclerosis fandtes i venstre occipitallap paa konveksiteten strækkende sig ind i dybden et eggstort, blodimbiberet, emolliert parti med fuldstændig destruktion av hjernepartiet. Hun led av en mangeaarig circularer sindssygdом og var i lang tid yderst debil med stadige lettere apoplektiske og uroanfald. Den under dødsårsaken pneumoni opførte mand var en paralytiker. For de flestes vedkommende fandtes ved sektionerne de vanlige, mere eller mindre uttalte forandringer i hjernen og dens hinder som pachymeningitis externa og interna, fortykkelse av og ødem i de tynde hinder og tildels større eller mindre atrofi av hjernemassen. 2 patienter døde ganske snart efter indkomsten, 1 efter 5 dage og 1 efter ca. 1 maaned.

Av dr. J. Scharffenbergs beretning for Kristiania sinds- sykeasyl i Kristiania.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Kristiania.

Overflytningen av de syke til den nye kvindeavdeling paa Dikemark begyndte 22de juni og sluttet 30te juni, da asylet stængtes efter vel 80 aars virksomhet.

Av dr. med. H. Holms beretning for Kristiania sindssykeasyl i Asker (Dikemark).

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dikemark.

— — Siden sidste beretning er asyls kvindeavdeling blit færdigbygget. Denne er paa det aller nærmeste indredet som mandsavdelingen, hvorfor jeg tillater mig at henvide til beretningen for 1905, hvori denne sidste er beskrevet¹⁾. Her skal kun bemerkes, at kvindeavdelingens rolige afdeling har faat en tilbygning, hvori der som forskjel fra mandsavdelingens er indrettet en større festsal. Her holdes ogsaa de religiøse møter. Den urolige afdeling har dertil faat 2 eneværelser flere end mandsavdelingen. Asylet har ogsaa faat sin særskilte administrationsbygning, i hvis første etage der er lægekontorer, laboratorium og et fotograferingsrum. Hertil kommer et kassekontor samt kontor og familiebolog for forvalteren. I samme bygnings 2den etage er der 2 familiebologer for læger, 2 smaa værelser for kasserersken samt et konferencerum for komitéer. I 3die etage er asyls telefoncentrer, 2 smaabekvemmeligheter samt 2 rum for ugifte funktionærer.

Sundhetstilstanden har været meget god. — Et tilfælde av fractura femoris indtraf hos en mandlig patient ved fald utfor en fjeldknaus under forsøk paa rømning.

En av de som helbredet utskrevne patienters sykehistorie finder jeg at burde berette noget utførlig: Vedkommende var en 29 aar gammel studeret mand, der indkom 15de august 1905 fra Gaustad asyl, hvor han under diagnosen dementia var behandlet fra 2den april 1901. Det er oplyst, at han efter ekseriseringen sommeren 1900 viste sig rar, og at han utover høsten og vinteren fik livlige hørselshallucinationer. Han forsøgte selvmord med en barberkniv, efter eget sigende paa grund av ulykkelig kjærlighet. Han blev derfor indlagt paa Diakonhjemmets sykehus, hvorfra han blev overflyttet til Gaustad asyl. Her beklaget han sig meget over de «stemmer», som stadig plaget ham. Han kunde høre mange slike paa én gang, baade mandlige og kvindelige; de var halvt hviskende og uten klang, og han betvilte ikke deres realitet. Mest talte de om uanstændige ting, ofte i gemene uttryk, hvad der kunde bringe ham i raseri. Dels talte de om ting, han slet ikke hadde tænkt paa, og dels om noget, han netop hadde i tanke. Disse siste hørte han inde i øret og i baghodet, og om dem var han tilbøielig til at tro, at de var indbildte. — Under opholdet paa Gaustad mente han ofte, at stemmer kom fra de andre patienter eller fra pleiepersonalet. Han blev da ofte fornærmet, ræsonnerte, vilde anlægge sak o. s. v. — Utover vaaren 1902 blev han noget roligere, men «stemmerne» hørte han fremdeles, hvad han end foretok sig. Læste han, forstyrret de ham ved at snakke om noget ganske

¹⁾ Av arkitekt V. Nordan er desuten utgit en særskilt brochure: «Kristiania kommunale sindssykeasyl paa Dikemark i Asker med en indledning om sindssykeasyllernes utvikling».

andet, end det han læste om. Av og til var «stemmerne» saa svinske, at han maatte skrike høit. Søvnens var stadig daarlig. Tilslut vilde han ikke ligge i seng, men sat i en stol om natten. Han skrev daglig breve med klager over sine plagerier, og brevene endte gjerne med trusler mod kong Oscar, som han trodde holdt ham i forvaring i asylet. — I begyndelsen av 1903 vilde han sulte sig ihjel, for paa den maate at komme ut. Han spiste derfor ikke i 3 dage, men begynte igjen hermed efter én gang at være sondenæret. Tilstanden var uforandret den samme i 1904. Han sov i regelen 6 timer om natten, sittende i en gyngestol. «Stemmerne» var av samme grove, lidderlige og injurierende indhold. I 1905 var ogsaa tilstanden uforandret. Han fastholdt fremdeles sine vrangforestillinger, men han var mere venlig og medgjørlig end før og interesserte sig for dagens begivenheter, om hvilke han kunde tale nogenlunde klart, om der end kunde blande sig ind træk av hans idéer. Han protesterte høitidelig mot overflytningen til Dikemark, men fulgte rolig med, efterat det var noteret, at det skedde mot hans vilje. — Ved indkomsten i dette asyl, protesterte han mot indlæggelsen, og erklærte, at han ikke kunde ligge i nogen seng og forlangte derfor en lænestol. Det blev imidlertid sagt ham, at man ikke kunde ta noget hensyn til hans forlangende, og at han, om det skulde vise sig nødvendig, uden videre blev lagt tilsengs. Han erklærte da, at han under disse omstendigheter var nødsaget til at føie sig og har senere ikke gjort nogen vanskeligheter. Ellers var hans tilstand i 1905, som foran omhandlet. I 1906 var han meget optat med læsning, holdt sig for sig selv, og vilde ikke delta i patienternes underholdning, arbeide eller spaserturer. Han var vedvarende hallucineret, men «stemmerne» indfandt sig sjeldnere og i en hviskende form, men han fastholdt fremdeles, at de skyldtes ildesindede personer, og at de ikke skrev sig fra nogen sykelse hos ham selv. Den 23de juli anmodet han om, at faa spasere paa egen haand uten kontrol, og han har senere foretat daglige lange spaserturer uten følge. Hans humør er øiensynlig blit lysere og hans utseende friskere. Hallucinationerne var forresten tilstede, om end i betydelig mindre grad, og han vilde ikke høre paa, at disse intet hadde med utenforstaaende mennesker at gjøre. I 1907 skred bedringen fremdeles frem, om end smaat. I 1908 begynte ordene at ophøre, og «stemmerne» var nu forandret til lyd, som han hørte av og til. Ogsaa disse lyd svandt efterhaanden ganske, saaledes at han i september s. a. kunde meddele, at han intetsomhelst hørte av de tidligere hørselsfornemmelser, som han nu forstod hadde sin sykelige aarsak. Hans utseende forresten var sunt og legemet velnæret. Han utskreves som helbredet den 7de september 1908, altsaa efter en sygdomsvarighet av omtrent 7 aar.

— — Samtlige i aarets løp døde blev obduceret. — Hos en 39 aar gammel dement mand, der i asylet hadde hat et par epileptiske anfald, fandtes, bortset fra lungetuberkulose, paa venstre hjernehemisphære en due-egg-stor fordykning; ved snit gjennom dette parti saa man fordypningen fylt med kar og i bunden et atrofieret gyrusparti ca. 2 cm. langt. Den nederste del av pons var saa godt som skaaret tvers over av en blødning, der ogsaa var gaat ind i fjerde ventrikel. Den mikroskopiske undersøgelse viste foruten ateromatøse kar en betydelig rand-

sclerose i hjernebarken med tildels destruerte ganglieceller. De tangentiale fibres marvskeder lot sig ikke paaavise, derimod syntes den hvite substans med de i barken radiært utstraalende fibre paa det nærmeste intakt. Affektionen var sterkest i g. recti, insula Reilii, temporallapperne, g. fornicati, mindst eller slet ikke i den psychomotoriske region. Medulla oblongata og pons befandt sig i opløsnings-tilstand.

Gudstjeneste har været holdt hveranden eller hvertredje uke, og patienterne har ogsaa ellers efter ønske hat geistlig tilsyn.

Patienternes adspredelse har bestaaet i avislæsning, benyttelse av asyllets bibliotek, kortspil og andre spil og bruken av forskjellige musikinstrumenter. I asylet har der ogsaa været forskjellige sammenkomster med dans. Patienterne paa de lukkede afdelinger har oftere hat spaser- og kjøreturer. De syke fra den aapne afdeling («pensionatet») har saavidt mulig færdes omkring paa ski og skøiter samt rodd i baat.

Paa de kirkelige og nationale festdage har patienterne hat rikelig ekstraforpleining.

Under arbeidsvirksomheten er kun medtat de arbeider, der er utført til nytte for asylet, derimot ikke anden beskæftigelse til de sykes eget behov eller adspredelse.

Av dr. H. Dedichens beretning for hans privatasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dedichen.

— — Sammenlignet med forholdene paa de andre asyler har bevægeligheten i belægget været meget stor; det gjennemsnitlige ophold for hver syk var 151 dage¹⁾. Procentforholdet av tilbakeliggende er jevnt i stigende i statens asyler, men konstant lavt i dette. Forklaringen maa visselig søkes deri, at anstalten under den herskende yderst beklagelige asylnød kommer til at virke som optagelsesstation for tilfælde, som egentlig hører hjemme i de billigere offentlige anstalter, hvorhen de saa bringes, saasnant plads kan skaffes. Betegnende er det saaledes, at i 1908 indlagdes her 2 syke for fattigvæsenets regning, og den ene af dem maatte bli her i over to maaneder, inden et fjernere liggende statsasyl forbarmet sig over hende. Samtlige andre stats- og kommuneasyler hadde vægret sig ved at modta denne yderst besværlige og ubehagelige syke.

Av de i 1908 som uhelbredet utskrevne overførtes 16 til anden anstalt, og av de øvrige blev flere hentet hjem, fordi de økonomiske forhold ikke let tillot et forlænget ophold. Nogen av disse utskrivninger førte dog til snarlige gjenindlæggelser.

¹⁾ I de øvrige asyler 257 dage.

Der er imidlertid endnu et forhold, som her kommer til at gjøre sig langt sterkere gjældende end ved de offentlige asylter, og det er det, at der inden de samfundsklasser, hvorfra anstalten her faar sit væsentligste belæg, hersker en overmaade beklagelig uvilje mot asylbehandling i det hele, en likefrem fordom, som ikke paa langt nær er saa merkbar i de bredere lag. Nu maa det visselig erkjendes, at samfundet hos os har belagt indlæggelsen paa asyl med forpligtelser, som maa gjøre det indlysende for enhver, at denne foranstaltning ikke kan sidestilles med andre nærstaaende behandlingsmaater. Jeg betviler ikke, at loven av 28de november 1908 undertiden kan hindre misbruk, skjønt jeg ogsaa mener at ha set tilfælde, hvor den har svigtet. Men i de allerfleste tilfælde betyr den deri anviste publikation av en under sørgelige og oprivende omstændigheter iverksat nødvendig foranstaltning en hensynsløs, unødig og derfor dobbelt saarende krænkelse av privatlivets fred. Og i hvert fald bidrar den ganske væsentlig til at holde i live og øke uviljen mot asylbehandling.

Det kan for sindssykelægen ikke være tvilsomt, at dette er til stor skade for de syke selv.

Likesom ved alle andre kroniske sygdomme gjælder det naturligvis ogsaa for sindssykelægen at faa sygdommen til behaglig saa snart som mulig. Men som forholdene nu er, nøler man saa længe, det kan la sig gjøre, med at søke til asyl, og følgen er, at sygdommen ofte er langt ute over et for behandling tilgjengelig utviklingstrin, naar indlæggelsen endelig blir av, og at den syke imidlertid har rukket at ødelægge sig økonomisk eller at skandalisere sig og andre.

Det bør vistnok ogsaa erindres, at opfatningen av, hvad der maa betragtes som *sinds-sykt*, i de sidste tiaar har ændret sig væsentlig inden fagmændenes kreds. Naturligen kommer sindssykelægen efterhaanden til som enhver specialist at erkjende sygdommen paa et tidspunkt, da den for den uøvede endnu intet sygdomstegn frembyr, men bortset herfra regnes nu — efter min mening med fuld ret — meget med til sindssygdommene, som før slet ikke kom i betragtning. Man kan ikke vente, at den ikke særutdannede læge, endsige da det brede publikum, skal kunne holde trit med sindssykelægerne i denne deres utvikling av synet paa sykelige sindstilstande. Men det beklagelige er, at utenforstaaende hensyn kommer til at faa en avgjørende vekt, hvor det alene burde være hensynet til den sykes vel og sygdommens behandling, som skulde gjøre sig gjældende.

Man behøver bare at tænke paa de sykelige forandringer, som skyldes misbruk av alkohol eller narkotika for at se, hvor ugunstige forholdene er for en riktig behandling av dem.

Hvis ikke en morfinist eller alkoholist blir erklæret for sindssyk, kan han ikke mottages i asyl, og intet andet sted kan retentionsretten gjøres gjældende mot ham. Han kan da uhindret fortsætte med at ødelægge sig og ofte sin families hele økonomiske velfærd, uten at dette kan hindres.

Sindssykelægerne mener, at disse individer, som ofte er sykelig anlagt fra fødselen av, under paavirkningen av gifte blir sindssyke, ogsaa hvor dette bare gir sig uttryk i stemningsveksel, ulikevægtig færd, karaktersvakhet, etisk av-

stumpethet, arbeidsulyst o. l., som i og for sig ikke vækker den usakkyndiges opmerksomhet i større grad. Baade for dem selv og deres familie vilde det være det eneste rette, at de snarest kom paa asyl, men lægerne vil ikke utstede den fornødne sindssykeattest, og de paarørende vil endnu mindre erkjende dem for sindssyke og skride til asylindlæggelse, førend omsider de sykelige forandringer er saa betydelige, at de ikke mere kan dølgjes, men ofte heller ikke læges. Selv da viker man ofte tilbake for asylbehandlingen av frygt for den offentlighet, indlæggelsen maa faa.

Det samme gjælder om andre oftest lettere sindslidelser, — periodiske depressioner, psychastenier, sjælelige undermaalstilstande o. l., — som gjør sit offer uskikket for det vanlige samliv med andre. Mange av disse tilstande henvises til behandling her, men kan ikke mottages, da deres læge ikke mener at kunne betegne dem som sindssyke, og det har hændt, at de syke selv forgjæves har gjort alt for at opnaa den fornødne erklæring ut fra det forstaaelige ræsonnement, at deres tilstand er dem saa plagsom, at det er dem likegyldig, hvad man kalder dem, naar de bare kan opnaa nogen lettelse i den ved behandling.

Jeg mener, ut fra de erfaringer, jeg her ved anstalten har gjort, at den adskillelse, som vor sindssykelov opstiller mellem sindssykeasyler og «andre indretninger» ikke mere svarer til tidens krav, hverken i praksis eller i videnskap, og at det er uheldig for de syke selv, naar en indlæggelse i asyl skal føre med sig saa mange sociale ulemper, som den nu gjør. Heller ikke tror jeg, at den behandling, som ikke særutdannede læger paatar sig at gi saadanne syke i privatklinikker og til og med paa hoteller, er nogen vinding for de syke.

Blandt dødsårsakerne maa desværre opføres suicidium i ett tilfælde, det første i asylet. Vedkommende syke befandt sig i den urolige avdeling, hvorfra han ved et ulykkelig sammenstøt av tilfældigheter fik anledning til at undvike og avlive sig ute i skogen. Saken indberettedes straks til kontrolkommission og medicinaldirektør. Den derpaa foretagne undersøgelse fandt ikke at kunne lægge nogen nogen forsømmelse tillast. Saadant kan aldrig undgaaes i en anstalt, men hører sikkert til de sværeste prøvelser, nogen anstaltchef utsættes for.

Arbeidsvirksomheten kommer i en privatanstalt aldrig til at bli stor. Haandarbeide har ogsaa for mænd været den viktigste beskæftigelse, særlig broderi. Lidt tegning, maling, modellering og fotografering er samlet under kunst. Et par flittige herrer har syslet med utearbeide, hvorved et veianlæg er videreført opigjennem skogen.

Til patienternes adspredelse virker et par grammofoner og nogen sangdaaser. Illustrerte aviser holdes, og de av de syke, som er saa bra, samles nu og da til selskabelige sammenkomster i mit hjem, likesom jeg gjerne i julen fremviser lysbilleder, dels laget av de syke selv, dels elskværdig utlaant fra Arbeiderakademiets store samling.

Sognepresten i Østre Aker holder regelmæssig andagt for de syke, likesom han indfinder sig her, naar nogen særlig ønsker at tale med ham.

Av dr. T. Dahles beretning for Akershus amts sindssykeasyl paa Blakstad.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département d'Akershus (Blakstad).

— — Den almindelige sundhetstilstand var gjennemgaaende god. Paa grund av den utpaa eftersommeren i Kristiania herskende koppeepidemi blev omtrent samtlige funktionærer med familie revakcineret. 3 patienter, alle kvindelige, døde av lungetuberkulose. Denne sygdom synes trods alle de anvendte sikkerhetsforanstaltninger at være blit hyppigere paa asylet i aarenes løp, sandsynligvis som følge av, at disse aldrig kan bli synderlig effektive paa et litet og overbelagt sindssykeasyl. At faa saadanne patienter overflyttet til almindelige sykehuse viser sig praktisk talt umulig, og paa grund av centralavdelingens stadige overfyldning er det likeledes meget vanskelig at holde de av tuberkulose lidende syke isolert fra det øvrige belæg. Savnet av egne sykestuer for denslags patienter likesom for andre legemlige syke har i det hele gjort sig mere og mere gjældende.

Av de i aarets løp døde begik en 77 aar gammel kone selvmord. Hun hadde i flere aar lidt av senil demens, hvortil i den senere tid var kommet depression med suicidiumstanker. Saaledes hadde hun under et ophold i et gamlehjem i Kristiania gjort forsøk paa at styrte sig ut av et vindu i 3dje etage. Siden august 1907 hadde hun været i Kristiania asyl og indkom ved dettes nedleggelse hit, hvor hun maatte anbringes i koloniavdelingen, da centralavdelingen var ganske overfyldt. Utover høsten blev hun stadig mere og mere debil og syntes neppe istand til at kunne reise sig i sengen, endsige kravle over et gjærde, som sengen for sikkerhets skyld var blit forsynet med. Ikke desto mindre lykkedes det hende en dag, da et av vinduerne under værelsets utluftning stod aapent et kvarters tid, og ingen var inde hos hende, at styrte sig ut fra 2den etage. Pleiersken hadde faat ordre til at holde alle vinduer i værelset lukket, naar ingen var tilstede hos den syke.

Hvad den kliniske side av asylets virksomhet forøvrig angaar, saa har misforholdet mellem pladsantallet i den lukkede og den aapne avdeling ikke alene vedvaret, men gjort sig end yderligere gjældende i det forløpne aar. De herav følgende ulemper har ikke alene vist sig for centralavdelingens vedkommende; men forholdet har ogsaa medført vanskeligheter for kolonierne, idet disse i adskillig større utstrækning end i tidligere aar har maattet huse patienter, som paa grund av sine sindssygdømssymptomer har været meget bryssomme for pleiepersonalet og i flere henseender har virket uheldig paa det øvrige rolige og disiplinerte belæg, samtidig som nævnte forhold til enhver tid vil indebære risiko av alvorligere art.

Da disse vanskeligheter har tiltat hvert aar og derfor nu erfaringsmessig maa antages at ville bli stabile under de nuværende forhold, har tanken om en utvidelse av asylets centralavdeling som det eneste botemiddel herimot gjort sig

mere og mere gjældende. Bortset fra de oftere paapekte ulemper ved denne avdelings stadige overfyldning vil asylet med sammes nuværende størrelse aldrig formaa til enhver tid at skaffe plads for den slags syke, som det er størst behov for at faa anbragt her, nemlig dem, som overhovedet ikke eller kun ganske forbigaaende kan forpleies utenfor asyl. Hertil kommer, at det i den senere tid har vist sig praktisk talt umulig at faa saadanne syke ind i andre asyler, og en forandring heri kan ikke antages at ville indtræde, førend flere av de projekterte amtsasyler er traadt i virksomhet, hvilket neppe vil ske inden et tidsrum av flere aar. Det har derfor ikke kunnet undgaaes, at asylet har maattet avslaa at motta syke fra amtet i en række tilfælde, hvor indlæggelse efter de tilsendte opplysninger utvilsomt var hellig paakrævet, til skuffelse saavel for lægen som for fattigstyrer inden amtet, idet det neppe var forutsat, at saadanne tilfælde skulde indtræffe, ialfald saa kort tid efter asylets grundlæggelse.

Paa den anden side har belægget i koloniavdelingen, særlig i den for kvinder, vist en stadig minkende tendens, saaat kun ca. to tredjedele av kvindekoloniernes pladser var optat ved aarets utgang. Dette hænger i første række sammen med, hvad der hele tiden har vist sig, at der er forholdsvis litet behov for at faa rolige og arbeidsdygtige syke ind i asylet. Man kan av denne grund neppe paaregne at faa ialfald kvindekolonierne nogenlunde fuldt belagt i fremtiden, saafremt der ikke kan ske en stadig overflytning av rekonvalescenter og periodevis let disciplinerbare syke fra centralavdelingen, hvilket kun vil være mulig under forutsætning av dennes utvidelse. Jeg skal i denne forbindelse paa-peke, at der ut fra samme erfaring for de planlagte nye amtsasyler i Smaalenene og S. Bergenhus er projektert betydelig større centralavdelinger end paa Blakstad.

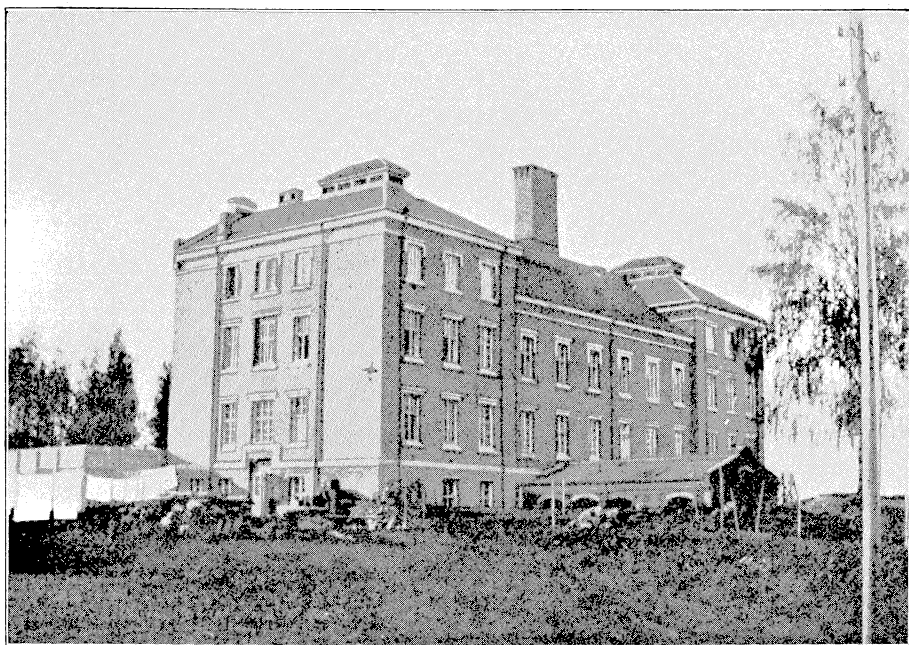
Arbeidsvirksomheten har i aarets løp været drevet paa samme maate og i det væsentlige utvist de samme resultater som tidligere. Med gaardsarbeide og andet utarbeide av forskjellig slags har der daglig været sysselsat gjennomsnitlig 15—20 mand; det høieste antal paa en dag var 25, hvilket fandt sted under vaarønnen. Jeg kan i forbigaaende nævne, at den ogsaa i forrige indberetning omtalte patient, som i løpet av 1907 for den væsentligste del utbedret den av vaarfloppen i 1905 paa «Husjordet» forvoldte skade, ifjor opgrov, rørla og gjenfyldte drænsgrøfter av en samlet længde paa over 700 meter. — Under gartnerens opsyn var 4—6 kvindepasienter i sommertiden beskjæftiget med bærplukning, luking o. l. — Endelig skal jeg nævne, at alt skomakerarbeide besørgetes udelukkende av asylets pasienter.

Til de sykes *adspreidelse* holdtes de sedvanlige dansemorroer i aarets løp, og juleaften feiredes med juletræ paa de forskjellige avdelinger samt utdeling av smaagaver og julegotter.

Av dr. Wefrings beretning for Hedemarkens amts sindssykeasyl paa Sanderud.

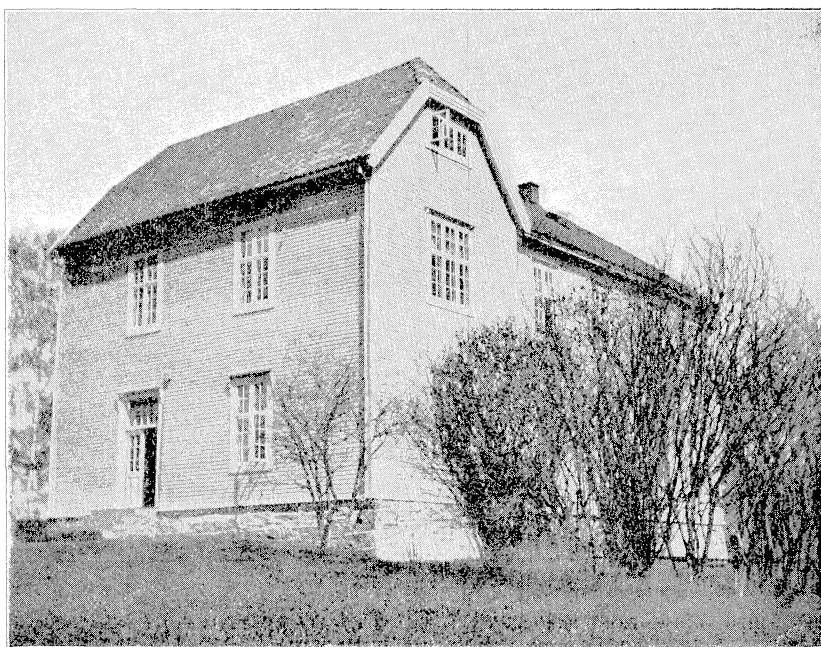
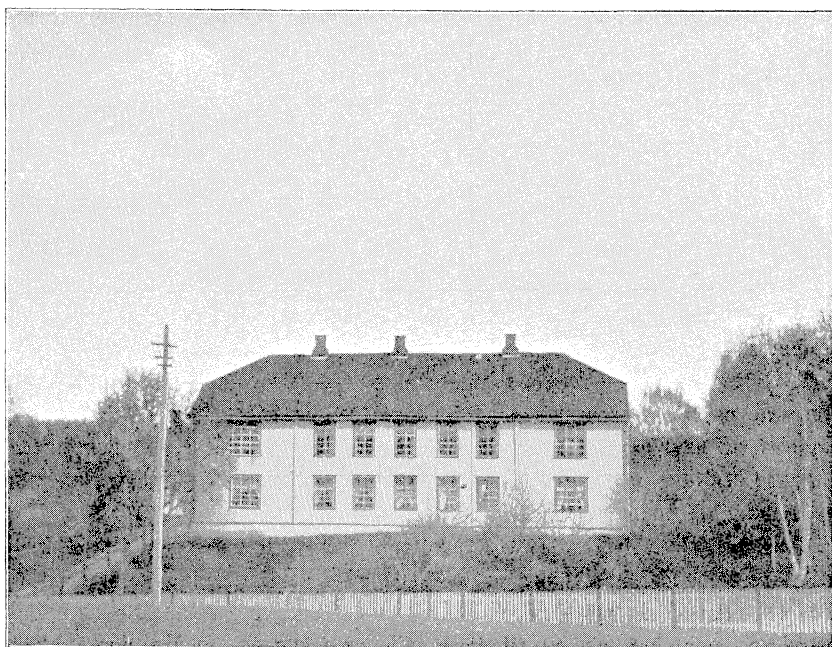
Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Hedemarken (Sanderud).

— — Asylet aapnedes for drift 1ste februar 1908. Av de i aarets løp indlagte 141 patienter er 61 overført fra andre asyler, nemlig 20 fra Gaustad, 38 fra Rotvold, 2 fra Kristiania asyls kvindeavdeling og 1 fra Dikemark. Av de øvrige 80 patienter har 35 ikke tidligere været asylbehandlet og omfatter væsentlig nye akute tilfælde, omend enkelte hadde hat sin sygdom i længere tid.

Resten — 45 — er overført fra privatpleie. De fleste av disse er kommet fra de saakaldte «private sindssykekolonier» paa Kongsvingerkanten og i Akershus amt. Det overveiende antal av disse fra kolonier og privatpleie har været dypt sløvete demente patienter, hvoriblandt mange var urolige og urenlige eller hadde andre generende uvaner.

Som følge herav blev asylets centralavdeling fylt i løpet av nogen faa maaneder og har senere været stadig overbelagt. Derimot er det gaat forholdsvis

smaat med at faa belæg i kolonierne, da kun faa ved indlæggelsen egnet sig for den frie behandling i disse. Kvindekolonien med 21 pladser var først ved aarets utgang omtrent fuldt belagt, mens der paa den tid endnu var adskillige ledige pladser i mandskolonierne.

Asylets hovedopgave er at være et pleieasyl for vanskeligere kroniske patienter, som ikke egner sig for privatpleie. De fleste optagne patienter har ogsaa passet indenfor den saaledes optrukne ramme. Men det har fra første stund av vist sig, at der har været adskillig trang til at gaa utenfor denne plan. Der har med stor styrke været stillet krav til asylet og ogsaa at motta mere akute tilfælde. Dette skyldes dels den fremdeles herskende vanskelighet ved at faa alle disse ind paa andre asyler, dels amtets geografiske forhold. Før skulde alle offentlig forpleiede fra amtets lægedistrikter utenfor Vinger og Odalen sendes helt til Rotvold asyl — altsaa patienter helt fra Eidsvold og Lillehammerkanten. At lægerne og andre, som har med indlæggelsen at gjøre, heller søker at faa dem ind paa dette asyl, er let at forstaa. Det kan ske letvintere og hurtigere. Av den grund er der mottat endel akute tilfælde — især fra Hedemarken, Søndre Østerdalen og Rendalen distrikter.

Asylets indretning medfører adskillige vanskeligheter for forpleiningen av disse patienter, idet der ikke er planlagt selvstændige vaktavdelinger. Ved at bruke sykestuerne i 1ste etage paa 5 à 6 senger med 2 «Nebenzimmer»-eneværelser, som har dør ut til disse, til dette øiemed, er det dog lykkedes at faa istand en brukbar vaktavdeling. De mere urolige anbringes i de 2 sideværelser og de mere rolige i sykestuen. Den største ulempe ved ordningen ligger i, at disse rum paa grund av centralbygningens plan ikke er godt nok adskilt fra de øvrige rum, saa de syke paa vaktavdelingen av og til generes ved uro fra andre patienter.

Det gode utstyr med bad, som centralbygningen er forsynet med, har muliggjort anvendelse av permanente bad. Badet i 1ste etage har næsten til stadighet været anvendt til dette formaal. Patienten ligger dog kun i badet om dagen. Paa flere dypt sløvete urenlige og urolige patienter har denne behandling vist gode resultater. Nogen patienter laa i flere maaneder i bad hele dagen, en enkelt endog ca. $\frac{1}{2}$ aar. Der viste sig betydelig bedring saavel i almenbefindendet som i de generende symptomer, som foranlediget denne behandling.

Isolation er anvendt mindst mulig. Slik som asylet er indredet, lar det sig ikke gjøre at sløife enhver isolation, da der savnes anledning til vaktbehandling av de urolige. Mere støiende og ødelæggelseslystne samt voldsomme patienter maa derfor nødvendigvis isoleres. Likesaa enkelte, for hvem isolation av andre aarsaker ansees gavnlige, idet jeg ikke kan fuldt ut slutte mig til dem, som anser enhver isolation for forkastelig, selv om jeg tror, den bør anvendes i forholdsvis faa tilfælde.

Skal asylet fremdeles motta saamange akute patienter, bør der bygges en optagelsesavdeling med vaktstue for rolige og urolige, nogen eneværelser i forbindelse med disse samt permanent bad. Der vil bli fremsat forslag om saadan tilbygning for et senere amtsting.

Resultaterne av behandlingen tør betegnes som tilfredsstillende. Der er flere eksempler paa, at sløve og uvirksomme patienter, som paa forhaand syntes litet utviklingsdygtige, har kommet sig godt og kunnet yde endel arbeide. Ved et mindre asyl med et mere stabilt belæg er der god anledning til at individualisere under arbeidsanvisningen. Patienterne har først og fremst deltatt i de almindelige ved et gaardsbruk forefaldende arbeider paa jorden og i fjøs, stald og svinehus. Desforuten er der forsøkt adskillig haandverksarbeide og husflid. Tiltrods for, at der ikke er nogen haandverkerpost, har asylet den hele tid selv skaffet det fornødne nye skotøi og utført alle skoreparationer. Arbeidet er utført av patienter under ledelse av en kolonibestyrelse. Desuten har der været arbeidet adskillig paa snekker-, smed- og skrædderverksted. En patient har sat sammen endel sykler. Kvinderne har utenfor almindelig husgjerning og søm utført forskjellig slags husflidsarbeide saasom spinding og vævning. Der er vævet lerret, verken og kjoletoier samt vadmél, likesom al kjolesøm er utført av patienter. I bakeriet, vaskeriet og centralkjøkkenet har 6 à 8 patienter stadig arbeide. Der har i aarets løp ikke forekommet noget ulykkestilfælde blandt patienter; heller ikke nogen egentlig rømning fra asylet. Nogen faa forsøk paa undvigelse er straks stoppet av asylets egne folk. Da forholdsvis faa patienter ved ankomsten egnar sig til behandling i de aapne kolonier, har man for at skaffe plads i centralavdelingen ofte maattet overføre i kolonien endel, som paa forhaand syntes litet skikket for den friere behandling. Tildels har det gaat over forventning med disse, men adskillige har ogsaa maattet føres tilbake til den lukkede avdeling efter kortere eller længere tids forløp. Flere vandrer regelmæssig frem og tilbake mellem disse avdelinger. I de lysere øieblikke er de i kolonien og deltar i arbeide; naar forværrelse indtræder, maa de atter tilbake til «centralen».

Gudstjeneste avholdes for det meste hver søndag. Asylets prest, som er den residerende kapellan i Stange, kommer hver 3dje søndag. De øvrige helligdage læses en kort præken av en av funktionærernes familie, og en funktionærfrue spiller orgel ved denne som ved de øvrige gudstjenester.

Fester med beværtning og dans har været avholdt 17de mai, St. Hansaften og i julen. Julaften var der juletræ i alle avdelinger med gaver og gotter til hver patient. I juledagene og de andre store høitider er der ekstraforpleining, saaledes rømmegrøt hver helligaften. Kortspil og om sommeren kroket og skothellespil bruker endel av patienterne.

Sundhetstilstanden har i det store og hele tatt været særdeles god. Katarralske sygdomme har næsten ikke forekommet. Derimot blev ikke asylet forskaanet for den paa disse trakter aarvist opdukkende sommer- og høstkolerine av dysenteroid karakter. 2 av de 8 dødsfald i aarets løp skyldes denne sygdom. 2 døde inden 24 timer efter indlæggelsen. Den ene var en mand med langt fremskreden lungtæring, som efter en lang og besværlig transport indkom moribund. Den anden, en 60 aar gammel mand, døde dagen efter av apoplexia cerebri. Sektionen viste, at han mindst 2 ganger tidligere hadde hatt lettere hjerneblødninger.

Asylet er for tiden heldig stillet med hensyn paa optræden av tuberkulose blandt patienterne. Der er kun 1, hos hvem denne sygdom er sikkert paavist.

Der har været foretaget sektion efter samtlige dødsfald. naar undtages den ovennævnte ftisiker, som døde straks efter indlæggelsen, og hvis lik blev sendt hjem.

Av sykehistorierne og sektionsfundene meddeles følgende:

En 40 aar gammel ugift husmand, tilhørende en belastet familie, hadde av og til hat voldsomme rier av sinne, naar han blev motsagt og kunde da være truende. Efter at ha deltatt i en religiøs bevægelse med tungetale forværredes tilstanden. Han fik kloniske kramper over hele legemet, avbrutt av perioder, hvor han dels var voldsom, dels laa i vredne stillinger med foldede hænder, optatt med bønner og tungetale; rørte man ham, blev han voldsom. Han blev transporteret til asylet bundet paa en overdreven og uforstandig maate, haandjern paa hænderne og benene surret med taug og en bukjord. Saaledes bunden var han med rep fastsurret til en jernseng. Slik var han blit ført ca. 70 km. paa jernbane til Hamar og derfra kjørt til asylet ca. 6 km. Underveis hadde han flere krampeanfald og var ved indkomsten blaa i ansigtet med en hel del skum om munden. Paa asylet hadde han hyppige krampeanfald. Disse var først toniske i nogen minutter. Han laa da stiv med bakoverbøiet hode og vrængte øine. Saa kom kloniske kramper med hakken og skjæren av tænder. I mellemrummene mellem kramperne indtok han altid bønnestillinger. Han blev behandlet med varme bad av $\frac{1}{2}$ times varighet 2 ganger daglig; var altid noget bedre efter badningen. Efter 10 dages ophold i asylet indtraf et voldsomt krampeanfald, hvorefter han blev liggende bevisstløs og døde efter nogen timers forløp. Under sektionen fløt der, da hjernens tykke hinde aapnedes, ut ca. 200 gr. serøs væske. De tynde hinder var fortykket, hadde sterkt utvidede vener og blodoverfyldning, løsnet let. Hjernens vindinger var overalt flatklemte. I hjerneventrikkelen adskillig serum, anslagsvis et par spiseskeer.

Av dr. H. Platous beretning for Eg sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg.

— — Det uundgaelige overbelæg var ujevnt fordelt paa de forskjellige avdelinger. Mens der var ledige pladser for rolige patienter, har det ikke været mulig at skaffe plads til alle de urolige patienter, for hvilke der er søkt optagelse. Heldigvis vil patienter fra Bratsberg snart kunne overflyttes til amtets nye asyl, og pladsforholdene hersteds derved forbedres. Aapningen av Bratsberg amtsasyl vil bidra til at avhjælpe asylnøden her paa Sørlandet.

Kusma optraadte i begyndelsen av aaret med nogen tilfælde blandt patienter og betjening, men kun paa kvindesiden; smittekilde ukjent.

Flere patienter og en pleierske fik otitis media, der var av let art undtagen for pleierskens vedkommende.

Tuberkulose konstateredes hos 10 patienter, der avsondredes fra de andre, hvis der var opspyt. At sikre sig mot smitteutbredelse under nuværende pladsforhold, er meget vanskelig.

Ved juletider fik en mandspatient variceller, der hadde stor likhet med kopper og etterlot ar. Han var overflyttet fra et andet asyl, og under sit 3 maaneders ophold hersteds hadde han ikke været utenfor asylet og ikke mottat besøk. Det blev med dette ene tilfælde.

I løpet av høsten revakcineredes samtlige patienter, betjeningen, faste arbeidere og funksjonærer med familie, tilsammen 399 personer med anslag hos 70 pct., hvoriblandt ovennævnte mandspatient.

En ung pike, hvis psykose (amentia) antagelig skyldtes besvangring under sveget egteskapsløfte, fødte 7 maaneder efter indkomsten en fuldbaaret gut. En maanedes tid senere reiste hun hjem helbredet.

Blandt de i aarets løp døde var en 80 aar gammel dement mand, som i 1884 fra privatpleie kom ind i asylet. I sine yngre aar hadde han været straffet for drap. Han var en sværlemmet mand med et frastøtende ydre og frygtet paa hjemstedet, men under sit lange asylophold var han idethele en rolig B-patient, og vant, som man var, til at se den gamle originale person færdes ute i gaarden, blev han savnet, da han gik bort. I mange aar deltok han i havearbeide, men tok sig hyppig turer op i heien paa snarefangst, hvori han som gammel jæger hadde stor færdighet. Da han ikke vilde ophøre hermed, henvistes han til arbeide i vedgaarden, men hans væsentligste beskæftigelse blev nu rotte- og musefangst, hvorved han gjorde adskillig nytte. Han var rask og rørig og passet sine fælder, til dagen før han døde. En morgen følte han sig uvel og blev liggende, klaget ikke over noget bestemt og spiste sin middagsmat. Kl. 3 laa han død i sengen, uten at en pleier, der hvilte middag paa samme værelse, hadde merket noget. Sektion: I hjerteposen ca. 1 liter flydende og coaguleret blod. Hjertets vekt 515 gr.; muskulaturen, særlig i venstre ventrikel, meget fortykket; paa bicuspidal- og aortaklapperne kalkexrescentser av indtil en erts størrelse. Paa overgangen mellem aorta ascendens og arcus aortæ en ca. 0,7 cm. lang ruptur, der førte ind til et dissekerende aneurysma. Hjernen viste de vanlige tegn paa en kronisk lidelse, karrene paa basis sterkt ateromatøse.

Mange flere patienter hadde kunnet arbeide, om de hadde villet, og man ikke stod magtesløs likeoverfor deres dovenskap og arbeidsskyhet.

Gudstjeneste, én gang med altergang, avholdtes de 2 søndage av 3, men kirkesøkningen har ikke været stor, idet kun 43 patienter gjennemsnitlig har mødt frem.

Skolelæreren har i vinterhalvaaret to ganger ukentlig holdt letfattelige foredrag og sangøvelser.

Adspredelser har man søkt at skaffe de syke paa samme maate, som i tidligere beretninger meddelt.

Av dr. L. Langbergs beretning for Neevengaardens asyl i Bergen.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden.

— — Sundhetstilstanden var i det hele tat ganske tilfredsstillende. Av epidemiske sygdomme var der vistnok, navnlig i begyndelsen av aaret, talrike tilfælde av influenza baade blandt patienter og betjening, men tilfældene var for det meste noksaa lette. En av vogterne blev ogsaa angrepet av difteri, men denne sygdom fik ingen videre utbredelse.

Angaaende enkelte i aarets løp døde, hvis sygdom eller obduktionsfund frembød noget av særlig interesse, anføres følgende:

Lp.-nr. 2312, 30 aar gammel mand, død av lungetuberkulose, var i 9- og 11-aars alder blit straffet med ris for tyveri og derpaa anbragt i en opdragelsesanstalt. Siden konfirmationen levet uordentlig med drik og usadelighet. I 1894, 1895 og 1896 straffet for indbrud og tyverier og kom sidstnævnte aar paa bodsfængslet, hvorfra han efter ca. 9 maaneders ophold flyttedes til Gaustad; fra dette asyl rømte han efter et par maaneders ophold og blev, da man ikke fandt ham, utskrevet i bedring. Kort efter begyndte en ny cyklus: tyveri, bodsfængsel, Gaustad, hvorfra han efter 1½ aars ophold blev utskrevet i bedring. Saa i 1899 atter tyveri og indlæggelse til observation paa Neevengaarden, hvor han tilbragte resten av sit liv. Han led av dementia præcox.

Lp.-nr. 2597, en 52 aar gammel dement kvinde, døde efter 6 aars ophold i asylet. Ved sektionen fandtes, foruten tuberkulose i lunger, pleura og perikardium, bak farynx en valnøtstor absces. Ved aapning av hjerneskallen kom man ind i en stor (ca. 10 × 10 × 4 cm.) pushule, som laa mellem benet og dura mater over bakerste del av temporallappen og tilstøtende dele av parietal- og occipitallappen. Den var fylt med brokket, ostet pus og hadde en flere mm. tyk pyogenetisk membram der laa paa dura. Der var usuration og delvis fortykkelse av benet i randen av abscessen. Rundt om medulla oblongata og pons fandtes en tyk, brunlig, puriform væske, som gjennem en aapning stod i forbindelse med pushulen i farynx. Ved bevægelse av hodet stak processus epistrophei ind i hjernebulheten. Hjernesubstansen selv frembød intet abnormt — De sidste maaneder hadde hun stadig ligget tilsengs og taalte ikke, at man rørte hende. Venstre arm stiv og ubevægelig; erklærte ikke at kunne staa paa benene, men bevæget dem dog tilsyneladende noksaa godt. Hun klaget over smerter i hodet og sa, hun hadde faat en «kik» i nakken. Tilslut laa hun i en døs med snorkende respiration; talen blev grøtet og uforstaaelig; der kom vanskelighet ved at svelge, saa maten tildels kom ut gjennem næsen.

Lp.-nr. 3274, 25 aar gammel paralytiker, døde efter et par maaneders ophold i asylet. Sektionsfund: Hjertemuskulaturen brunlig degenereret; i intima

aortæ talrike fortykkede partier. Hjernens tynde hinde betydelig ødematøs, let arrivelig, kun hist og her paa toppen av en gyrus fulgte litt hjernesubstans med. Hjernen selv hadde i det forreste parti et eiendommelig svakt gullig skjær; makroskopisk intet abnormt ved corticalis. Ependymet i ventriklerne sterkt granuleret, især i 4de ventrikels bund. Thalamus opticus paa venstre side hadde et svakt gullig anstrøk sammenlignet med høire sides. Midt i pons fandtes et omtrent ertstort parti, der var opbløtt, hadde et geléagtig gullig utseende uten skarpe grænser. Ogsaa i den forlængede marv fandtes paa venstre side et parti, der var mere anæmisk, blekt og bløtt end det tilsvarende parti paa den anden side og likeledes uten skarp begrænsning.

Lp.-nr. 3265, en 54 aar gammel forhenværende sjømand, døde efter vel 1 aars ophold i asylet. Ved sektionen fandtes i venstre hjernehemisfære en med gulrød væske fylt eggformet cyste med længste diameter forfra bagtil ca. 7 cm.; den gik omtrent fra fossa Sylvii bakover i occipitallappen. I bunden av ventrikelen, i hjernebroen og den forlængede marv talrike friske blødninger av størrelse indtil et knappenaalshode.

En mand, som av embedslæge var erklæret for sindssyk, lidende av paranoia alcoholica) og at være farlig for den offentlige sikkerhet, blev efter politiets begjæring mottat i asylet, men atter utskrevet, da asylets læger ikke turde avgjøre, om han var sindssyk, og heller ikke kontrolkommissionen følte sig overbevist herom.

Foruten de vanlige selskapelige sammenkomster i aarets løp blev der villig av teatrets orkester git en konsert.

Den 30te september blev den nye tilbygning paa kvindesiden tat i bruk og patienterne fra den samtidig nedlagte kvindeavdeling paa Rosenbergs asyl overflyttet hertil. Asylet fik ved denne forandring plads for 70 nye patienter. I 1ste etage av tilbygningen til C-avdelingen er der indredet en vaktavdeling, som ogsaa er sat i forbindelse med et av de gamle soveværelser, saa avdelingen kommer til at bestaa av 2 fælles soveværelser, forsamlingsværelse, 2 eneværelser, bad og privet. Alt glas her saavel i vinduer som dører er av slagsikkert materiale (18 mm. tykt). I 2den etage er der kommet til et stort fælles soveværelse, 4 eneværelser og privet, beliggende til begge sider av en liten korridor, og ved indredning av loftsetagen saavel i den gamle bygning som i tilbygningen er der indvundet 3 eneværelser og 7 fællesværelser foruten 1 værelse for pleiersker og et par magasinrum.

Paa D-avdelingen er der ogsaa tilbygget en fløi, og desuten er der muret op en hel ny 2den etage, saa her er indvundet 12 nye sykepladser, foruten et større forsamlingsværelse og 2 værelser for pleiepersonalet. Der er nu i alle rum indsat vinduer i væggen med slagsikkert glas av samme tykkelse som i vaktavdelingen. — Gaardsrummene for C- og D-avdelingerne er samtidig blit adskillig utvidet.

Foruten disse forandringer blev der ogsaa for at vinde plads saavel i administrations- som økonomibygningen (hvor der er anbragt flere dampkjeler,

varmtvandsbereder m. m.) opført en egen vaskeribygning, indredet til maskindrift, og egen bolig for direktøren.

Av dr. med. Loofts beretning for Rosenbergs sindssykeasyll.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg.

— — Sundhetstilstanden var gjennemgaaende god.

De syke har som i tidligere aar været sysselsat med arbeide i videst mulig utstrækning; gjennemsnittstallet av daglig arbeidende patienter har været vel 58 pct.

For adspredelse og selskabelig underholdning er der blit sørget ved fester med ekstraforpleinig og dans jul, paaske og pinse; forresten ved kortspil, selskaps-spil, illustrerte tidsskrifter, aviser og bøker. Bibellæsning er avholdt 1 gang om maaneden paa hver avdeling.

Til bygningernes vedlikehold er anvendt 1706 kroner og til inventar 514 kroner.

Av dr. E. Martens' beretning for Møllendal sindssykeasyll.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal.

— — Sundhetstilstanden var særdeles god.

En av de kvindelige patienter hadde dog i sommerens løp en langvarig febril sygdom, der visselig har været nervefeber, uagtet man ikke kunde finde noget andet positivt støttepunkt for denne antagelse, end den stadig høie temperatur. Patienten blev straks isolert, men tilbragte dagen ute i det fri. Efter feberens ophør var der en lang rekonvalescens med haaravfald. Under feberperioden blev patientens sensorium klarere, men efterhvert som bedring indtraadte vendte den tidligere forvirring tilbake.

Av dr. med. Hans Evensens beretning for Trondhjems hospitalstiftelses sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem.

25 andragender om optagelse blev avslaat av mangel paa plads. Det er mig bekjendt, at baade amtets lægeforening og Trondhjems sykehus har gjort forestilling til amtmanden om nødvendigheden av at faa mere asylplads i det trondhjemske.

Ogsaa i dette aar mistet asylet en av betjeningen i tyfoidfieber, idet en av kjøkkenpikerne bukket under for en svær infektion. Flere sikre tilfælde optraadte ikke; men der antoges at foreligge tyfus ogsaa i et sygdomstilfælde paa kvindesiden. Sygdommen begyndte med en angina, men feberen vedblev at holde sig omkring 40°, selv efterat halsbetændelsen var gaat tilbage. Der blev da tat en blodprøve, som viste antydning til paratyfus-reaktion; men nogen dage efter gjentoges prøven, og reaktionen var da endnu svakere. Der fandtes fysikalske tegn paa lungetuberkulose og sparsomme baciller i spyttet; der var hodepine, forstoppelse, litt vanskelighet ved urinlatning, men ellers intet sygdomstegn fra underlivet. Senere kom smerter og nogen ømhet over underlivet, delirier, betydelig hjertesvækkelse og tilsidst en tarmlødning. Obduktion blev ikke foretat, da den syke, en idiot med fremtrædende moral insanity, var jøde. Hun var rigtignok (uten bestyrerens vidende) blit døpt paa dødsleiet av asyls prest; men da de av loven foreskrevne former herved ikke var iagttat, opstod der tvil om daabs-handlingens gyldighet, hvorfor saken indberettes til kirkedepartementet. Den syke døde imidlertid, før der kom svar. Nogen smitteoverførelse lot sig ikke paavise for noget av tilfældene, og tyfoidfieber optræder stadig sporadisk i byen.

Som anhang (s. 61) er meddelt sykehistorien til en av de i aarets løp indlagte syke.

Av dr. J. A. Selmers beretning for Rotvold sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold.

Ogsaa i dette aar har forespørslerne efter plads været flere, end det til enhver tid kunde imøtekommes, uagtet man har strukket sig saa langt som mulig og søgt at faa alle syke utskrevet, saasnant de kunde ansees skikket for privat forpleining.

Av dødslisten vil sees, at 2 mænd og 5 kvinder er død av tuberkulose. Det kan imidlertid bemerkes, at av disse 5 kvinder var den ene tydelig tuberkuløs.

ved indlæggelsen og en anden mistænkelig, uten at det sikkert kunde avgjøres paa grund av hendes uro og umedgjørighet.

For 3 syke, 1 mand og 2 kvinder, er som dødsårsak opført collaps eller paralysis cordis. De indkom samtlige i sterkt omtaaket tilstand, var meget urolige, motsatte sig al behandling og viste tildels næringsvægring. Under saadan tilstand gik det hurtig nedover med kræfterne. Obduktionen gav intet nærmere holdepunkt for bestemmelsen av dødsårsaken.

En 32 aar gammel mand døde av apoplexia cerebri. Han var av en noget belastet slegt og hadde været inficeret med syfilis.

Han indkom i en ualmindelig sterk tilstand av angst, der holdt sig temmelig uforandret et aars tid, da det endelig slog om, og han kom over i en religiøs exaltationstilstand. Efter at denne hadde varet 2—3 maaneder, fik han pludselig et sterkt epileptisk anfald, hvorefter han blev liggende i en soporøs tilstand med gjentagne krampeanfald, indtil han døde en 5—6 dage derefter.

Obduktionen viste: noget fortykket lacunar; pachymeningit. externa invertebrata & interna hæmorrhagica, enkelte ateromatøse plaques i de større kar, bloduttrædelser i hjernen paa flere steder, den største av henimod et hønseeeggs størrelse med gjennembrudd ind i bakre horn av sideventrikelen.

Dilatatio ventriculi er opført som dødsårsak, hos en kvinde. Hun indkom fra sykehuset, hvor hun hadde været indlagt en tid. Hun var ved indlæggelsen i en medtat tilstand og døde allerede efter 1½ maanedes ophold i asylet.

Ved obduktionen blev paa grund av omstændigheter kun underlivet aapnet. Ventrikelen fandtes meget stor, gik nedenfor navlen og var fylt med maveindhold og gas. Slimhinden hyperæmisk og belagt med slim. Pylorus forsnevret ved en arformig ring paa innsiden.

Ved de øvrige døde har der ikke været noget usedvanlig at bemerke ved dødsårsaken eller obduktionsfundet.

Jeg skal derfor kun omtale noget nærmere et tilfælde av suicidium:

Omhandlede var en forhenværende gaardbruker, 57 aar gammel. Han hadde tidligere hat et par anfald av forstemthet, saa hans sindssygdом maatte opfattes som en periodisk melancholi.

Han indkom i asylet 17de april 1907. Ingen særlig belastning i slegten. Aarsaken til sygdommens utbrud denne gang antoges at være den samme som ved de tidligere anfald, nemlig økonomiske bekymringer. Han blev forstemt og indesluttet, trak sig bort fra omgang og gik grublende og ængstelig for fremtiden. I asylet var tilstanden vekslende; snart sat han med en forstemt mine, var træg og tung, og der var neppe et ord at faa av ham; til andre tider var han lettere og livligere at se til, og han deltok i arbeide baade ute og inde. Han hadde saaledes en tid deltat i havearbeide og vist sig ganske dygtig. Ved arbeidets slutning i middagstiden den 12te juni blev han av vogteren anmodet om at utføre et litet erinde, hvilket han ogsaa gjorde; men da vogteren straks efter saa efter ham, var han ikke at finde. Han var set av nogen børn at springe hen til skogen, og uagtet der blev søkt efter ham straks av flere vogtere, og uagtet eftersøking foretoges de følgende dage, var han ikke at finde.

Den 21de næstefter meldte lensmanden, at der var fundet en død mand hængende i skogen paa nabogaarden. Det viste sig at være den savnede, og det var tydelig, at han hadde været død i flere dage. Han hadde benyttet en tyk taugstump, som han antagelig hadde fundet paa sin vei.

Ogsaa dette aar har sundhetstilstanden blandt patienterne været meget god. Naar fraregnes dødsfaldene, der som sedvanlig ikke er medtat paa listen over interkurrente sygdomme, har ingen alvorlige sygdomme optraadt. — En ældre kvinde paadrog sig en fractura colli femoris ved at falde om paa gulvet i badeværelset, og en kataton-stuporøs kvinde faldt i trappen og fik en luxatio femoris. Da hun som sedvanlig laa stille og næsten ubevægelig i sengen, blev man ikke opmerksom paa tilfældet før efter nogen tid. Repositionsforsøk foretoges derfor ikke. Hun er fremdeles i asylet og maa ansees for uheldredelig. Skaden i foten synes nu ikke at genere hende, hun gaar ganske godt.

Grunden til at et noget mindre antal syke har været daglig sysselsat med arbeide end i foregaaende aar er den, at en hel del er sløve og aldeles udygtige til arbeide. Der er nemlig ikke mangel paa beskæftigelse for enhver syk, der kan delta i arbeide.

Ved prestens og lærerens virksomhet samt med hensyn til underholdning og adspredelse var der ingen forandring fra tidligere.

Av dr. Sollieds beretning for Rønvik sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik.

— — Det daglige middelbelæg var litt over 277. Asylet har saaledes været sterkt overbelagt, særlig mandssiden. Under disse omstændigheter har arrangementet med familiepleie i Misvær og Steigen været til overmaade stor nytte. Ved forrige aars utgang var antallet av den slags forpleiede 32. I 1908 er 10 mænd og 15 kvinder utsat, 2 mænd er døde, 3 mænd og 1 kvinde tat ind i asylet igjen, saa det samlede antal utsatte ved aarsskiftet var 51. Nogen synderlig videre utvikling ad denne vei er ikke at vente; baade antallet av brukbare forpleiere og skikkede syke er noksaa begrenset, saa det faar bli med det, som hittil er gjort.

Sundhetstilstanden har i det hele været god. I et tilfælde, der er opført som tyfoidfeber, gav prøve med Fickers typhusdiagnosticum positivt resultat, prøve med paratyfus A og B negativt.

Som sedvanlig skyldes de fleste dødsfald tuberkulose.

En patient fik anledning til at berøve sig livet ved hængning paa grund av, at nogen av pleiepersonalet ikke viste sig situationen voksen; der blev optat retslig.

forhør, uten at det ledet til nogen forføining; da pleiepersonalet idelig veksler, faar det ikke tid til at erhverve sig den nødvendige rutine i arbeidet.

Hos lp.-nr. 46, en ca. 63 aar gammel kvinde, av en sterkt belastet flytlap-slegt, viste obduktionen pachymeningitis interna med gulagtig exsudat og punktformige blødninger, arteriosklerose, purulent bronkit, let frisk pleurit paa høire side. Enkelte ar paa nyrenes overflate. Leveren liten; paa grænsen mellem høire og venstre lap en eplestor prominierende tumor, som viste sig at være en med en kitagtig substans fylt cyste; denne blev efter undersøgelse paa Rikshospitalets patologisk-anatomiske institut antat for en echinokokcyste.

Lp.-nr. 898, en ca. 60 aar gammel drikkfædlig arbeider, døde efter 3 ukers ophold i asylet. For 5 aar siden var der pludselig opstaaet parese i venstre haand og fot angivelig uten bevisstløshet. Senere utviklet der sig kontraktur i disse og parese i høire ben. Talen kludret, tiltagende sløvhet. Ved inkomsten i asylet var pupillerne like og reagerte for lys; tungen devierte tilhøire; venstre mundvinkel slap; nasolabialfolden utslettet. Sterk rigiditet i musklerne. Med støtte kunde han saavidt staa paa benene, men sank svært sammen; han kunde gaa med høire ben, men trak venstre efter sig med tærne slæpende mot gulvet. Obduktionen viste: Meget stort hjerte med hypertrofisk muskulatur i venstre ventrikel; aortaklapperne sammenvokset med betydelig forsnevret lumen; høire ventrikels volum betydelig reducet. Lungerne emfysematøse. Aorta sklerotisk; i art. anonyma en fordypning i intima, optagende fingertuppen, kalkbesat. Staselever. Venstre nyre forstørret; øvre halvpart omdannet til en barnehodestor cyste; resten normal. I falx cerebri en flere cm. lang kalkavleiring; de tynde hinder ødematøse; basilararterierne sterkt sklerotiske. Overfladisk i høire thalamus opticus en 2 cm. lang cystøs utvidning, fylt med et brunt, seigt stof; lignende fandtes ogsaa i høire corpus striatum, nemlig et linsestort i overflaten og et dypere liggende. I venstre corpus striatum saaes et linsestort rustbrunt parti i overflaten og et lignende focus i venstre thalamus opticus noget baktill i dybden.

Av dr. med. Evensens beretning for Kriminalasylet.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés criminels.

Det omtales i forrige beretning, at halvdelen av den arbeidsfortjeneste, som blev betalt asylet for det arbeide, de syke utførte for fremmede, indsattes paa bankbok, forat asylet kunde faa et fond til hjælp for dem, som utskreves, for at forsørge sig selv. Fra juli 1907 til utgangen av februar 1909 er der samlet sammen kr. 322,46. Den anden halvdel har de arbeidende syke faat i

arbeidspenge, som de dels har anvendt til eget bruk, dels understøttet familien med (2 syke). Det har vist sig vanskelig at skaffe dem jevnt arbeide hele aaret rundt, og det lettere og renligere papirarbeide har git dem avsmak for drevpillingen, som de heller ikke tjener saa meget paa. De har derfor til tider foretrukket at gaa ledig, og avknapping av tobakrationerne for arbeidsu villige har været det eneste middel, som har kunnet bringe dem til at ta fat igjen; heller ikke det har været ufeilbart, saa der naturligvis vil vise sig nogen nedgang i indtægt av drevpilling.

Paa opfordring av professor Lombroso har dr. Evensen skrevet en artikel om kriminalasylet og dets virksomhet i Archivio di psichiatria (vol. XXX, fasc. I - II, 1909).

Bidrag til diagnosen av epileptisk stupor.

Av dr. med. *Hans Evensen*.

Patienten var en 46 aar gammel skibstømmermands enke, som midt i juni var indlagt paa sykehuset. Journalen oplyste intet om foranledningen hertil eller om sygdommens utvikling. Hun fortalte selv, at hun hadde kramper med tap av bevissthet og uten erindring etterpaa, og i den sidste tid hadde hun hat daarlig hukommelse og vanskelig for at tænke. De første døgn paa sykehuset snakket hun ustanselig og smaaynket sig med et meget melankolsk uttryk. Der var ar efter tungebit, store pupiller, som ikke reagerte for lys og trægt for akkomodation. Ikke eggehvite i urinen (men pus). Hun fik to lette krampeanfald med tonisk stivhet og undertiden kloniske rykninger i kroppsmuskler; intet skrik eller tungebit. Om natten var hun litt urolig og vilde ut av sengen. Hun svarte noksaa bra paa almindelige spørsmal, men var vanskelig at fiksere; hun hadde ingen sygdomserkjendelse, visste ikke, hvor hun var, viste sig ængstelig og graat uten taarer, kunde ikke addere énsifrede tal. 5 dage efter indkomsten var hun svært urolig, trodde sig fortapt, da hun hadde syndet saameget, og sov ikke trods sovemidler; der forsøktes mot hendes uro 2 gr. kloral sammen med enten morfin ($2\frac{1}{2}$ cgr.) eller hyoscin ($\frac{3}{4}$ mgr.) uten synderlig virkning. Hun kunde ogsaa være voldsom. Tilstanden synes forøvrig at ha været sterkt vekslende; indimellem var hun stedsbevisst, smilende, litt humoristisk, pratsom og snar til at svare. Det anføres ogsaa, at hun hadde synshallucinationer. Fra 9de til 16de juli hadde hun en febril periode med diarré og herpes labialis. 13de juli hadde hun tre krampeanfald med nogen minutters sopor etterpaa; intet skrik. Hun var tiltagende urolig, tildels meget ængstelig og fortvilet, ventet paa at bli henrettet, «da hun hele sit liv hadde levet som et svin og hat omgang baade med sin 16 aarige søn og med dyr,» var desorienteret, spiste uregelmæssig, hadde frekvent puls og ofte stønnende respiration, dog ikke i søvne.

Ved indlæggelsen i Trondhjems asyl 1ste august 1908 var hun noget pratsom; men der var liten rede at faa paa hende. Hele natten gik hun oppe, sat for det meste i vinduet og smaasutret, gik ut av det etpar ganger og ind

gjennem et aapent gangviudu. Dagen efter oplyste hun, at det var, fordi en av gutterne hendes, som var her, gik i forveien. Av inkomstnotatet hitsættes: Sin alder opgir hun til «45, nei mere, jeg husker ikke,» ukedagen vet hun ikke; men da der spørges, om hun ikke har hørt kirkeklokkerne, siger hun jo og drar selv den slutning, at det er søndag. Stedet staar ikke klart for hende; først gir hun et usammenhengende svar («et sted, som jeg skal vise mig nogen gang, naar De ikke er tilstede»), senere siger hun, det er noget til straf, men ikke tugthus heller; hun husker ikke, hvad de kalder det, «men de brænder med naaler, saa der skal ikke være fred nogen gang». Hun forstaar, det er doktoren hun snakker med, og at overvogtersken har noget med stedet at gjøre. Sindssyk tror hun ikke, hun er, «men hun er ræd, — fordi hun ikke kan hoppe; hun hører stemmer si, hun skal ut og hoppe bort i det der — (hvilket?) (hun leter med øinene) den dyngen der . . .» Senere siger hun, at hun er aldeles fra sig selv. Manden gjør hun til «guldsmed eller noget saadant — nei, noget andet, husker det ikke, sjauer er det visst». Paa spørsmaal om hans navn svarer hun, at hendes første mand hette Ola; om hun da har været gift mere end en gang, husker hun igjen ikke. Børnene «er visst 2—3, Olga og Herman og —»; flere navne opgir hun ikke, men da der foreslaaes Karl, siger hun: «ja, det er visst saa»; hun synes imidlertid, der skal være flere piker, og spør pleiersken herom. Hun glemmer tildels at fortsætte sine sætninger og maa sættes paa glid, men husker da, hvad hun holdt paa med. I forhold til den svære erindringsmangel er indprægningsvevnen slet ikke daarlig. Stemningen er litt ængstelig, hvad hun begrunder dels med, at hun ikke kan hoppe, dels med at hun har været slem mot manden og har stjaalet (hvad husker hun ikke, «forskjellige ting»). Hun er noget suggestibel; paa spørsmaal, om hun ogsaa har slaaet nogen ihjel, svarer hun, at det kan vel gjerne hænde. Hun graater let. Hun har ikke hodepine, men føler sig fordærvet i brystet og maven og siger, at hun har hat kramper «i mange aar», ofte flere om dagen, og ofte hat hun da bitt sig i tungen. Hun puster anstrengt og stammer. Hun taler ikke likefrem kludret, men klarer ikke taleprøverne før efter 3—4 gangers gjentagelse; da siger hun dem imidlertid rigtig, litt skanderende. (Elektricitet klarer hun straks uten at forstaa ordets betydning; de andre prøver radbrækkes til «ridebrigade-tredje line atli'brigade» og (Konstanti-)nopalerinder, polerinder, -potanerinder,» før det rigtige svar kommer). Fremholdte gjenstande benævner hun rigtig. Hun er noget mager og hulkindet. Pupillerne reagerer trægt, h. daarligere end v.; tildels er h. ganske stiv og (kanske derfor) ogsaa større end v. De reagerer daarlig ogsaa for akkomodation. Ingen nystagnus, skjælven eller intentionstremor. Ingen forstyrrelse av følesansen. Knæskjælreflekserne er paa h. side livligere end paa v., men uten synderlig eftersvingninger; musklerne strammes dog sterkt under prøven.

I de følgende nætter var hun mindst én gang om natten ute av vinduet og ind igjen. Om dagen holdt hun sig mest rolig i sengen, ganske stille, eller hun smaaynkter sig, fordi hun var saa syndig, saa ulykkelig og syk overalt. Hun hørte det bli sagt, at hun hadde fornegtet Jesus; om hende sa stemmerne

bare ondt, om andre kunde de si noget godt. Hun hadde ogsaa set meget stygt og mente, børnene hadde været her, og de skulde lide for hendes styghet! Hun var stadig daarlig orienteret, visste ikke dag, men husket, hvad der var sagt derom dagen i forveien, naar der henvistes hertil, og selv om hun visste, hvor hun var, husket hun ikke navnet paa asylet og la det i en forkjert ende av byen. Forestillingen om at skulle hoppe gik igjen endnu 5te dag. 9de august hadde hun klædt sig av og stod ganske naken ved døren, taus, men oplyste dog, at hun skulde staa, til de kom og tok hende, og talte om, at hun hadde brutt itu Kristi legeme og kastet utover vandet (ideassociation paa brød?). Dagen efter trodde hun, det var juledag; senere fortalte hun, at manden var druknet, og at det var hendes skyld, at de andre var syke; de kunde kappe av hende livet! I graaveir var pupillerne ganske stive; til andre tider reagerte de litt bedre.

Man stod her overfor en tilstand med mangelfuld orientering, svær erindringsmangel, nedsat tænkeevne, let ængstelig stemning med selvbebreidelser, dels av seksuelt og dels av religiøst indhold, hørselshallucinationer, tildels uten forbindelse med stemningen, kanske synshallucinationer (hvis synerne da ikke var erindringsbedrag), en stereotyp gjentat, bakvendt opførsel, uro væsentlig om natten, om dagen en let stupor med nogen suggestibilitet. Av legemlige tegn var der smaa kræfter, noget talebesvær, ofte ulike og næsten reaktionsløse pupiller, forsterkede knæskjælreflekster og epileptiske krampeanfald.

At der forelaa en diffus grovere hjernelidelse syntes utvilsomt, og i betragtning av den sykes alder laa det nærmest at tænke paa en paralyse eller en utbredt hjernesyffilis. En *arteriosklerotisk sindssygd* med emollitioner efter bloduttrædelser eller en utbredt hyalinsklerose av karrene i hjernebarken var usandsynlig hos en, som ikke var mere end 46; der var ingen ydre tegn til arteriosklerose. For en *alkoholisk sindssygd* var der faa holdepunkter; der var bl. a. ingen tremor, og billedet passet hverken til et langtrukket delirium, en polyneuritisk lidelse eller en kronisk alkoholpsykose med vrangtanker. Mot en *traumatisk* hjernelidelse talte bl. a. pupillernes forhold; de kan vel efter en hjernerystelse være ulike og reagere trægt for dagslys, men pleier dog at vise god reaktion for sterkt kunstig lys. Var en skade gaat forut, vilde der vel ogsaa været oplyst noget om den. Derimot kom en *epileptisk sindssygd* i betragtning, selv om man paa grund av den grove erindringsmangel ikke kunde fæste lit til den sykes angivelse av, at hun hadde hat kramper i flere aar. Valget stod da mellem en epileptisk dæmringstilstand (maaske med en hæmorrhagisk pachymeningit¹⁾) og paralyse. Hun skulde aldrig ha været forstyrret før, og sygdommen syntes at være saa svær i forhold til den korte tid, den kunde antages at ha varet, at diagnosen *paralyse* maatte siges at ha mest for sig, især da *pupillerne* holdt sig haardnakket stive. Ogsaa i epileptiske dæmringstilstande

¹⁾ En saadan fandtes ved sektionen i novbr. 1909. Der var ingen arteriosklerose av hjernekarrene. (Tilføielse ved korrekturen).

pleier pupillerne at reagere daarlig for lys, samtidig med at de er utvidet; men dette gjælder mest ganske kortvarige anfald, mens pupillerne her hadde været stive i $1\frac{1}{2}$ md. og dertil var ulike. Var det en epilepsi, kunde den naturligvis være av traumatisk oprindelse, og det daarlige utfald av taleprøven kunde lede tanken hen paa, at den traumatiske epilepsi var forbunden med en amnestisk afasi. Med en saadan kunde *taleforstyrrelsen* i dette tilfælde dog ikke forveksles ved en nærmere undersøgelse. Noget talebesvær som ved paralyse var her forsaavidt heller ikke, som de vanskeligere ord uttaltes bedre, jo længere den syke beskæftiget sig med dem. At der kan optræde varige taleforstyrrelser ved epilepsi, uten omtaaket bevissthet og uten noget betydeligere tap av ordforraad, derpaa er det tilfælde, som er meddelt herfra i beretningen for 1902 s. 84. et udmerket eksempel. Det er betegnende for meget sløve epileptikere, at de mangler evnen til at vælge sine ord, bevæger sig i en ring omkring det væsentlige og uttrykker sig ikke bare klodset og skruet, men ogsaa parafasisk, saa de kan være vanskelige at forstaa. Noget saadant foreligger ikke her. Forklaringen til det daarlige utfald av taleprøverne maatte søkes i den litt sene opfatning, utilstrækkelig fiksering av opmerksomheten og manglen paa interesse.

Der fandtes imidlertid et sygdomstegn, som var avgjørende for diagnosen, og det var *indprægningsevns forhold til hukommelsen*.

Ved indprægningsevnen er her ikke tænkt paa en tilsigtet og anspændt tilegnelse av nyt kundskapsstof for en længere tid fremover, hvorved hovedvegten ligger paa den associative virksomhet, fremdraging av tankeforbindelser og tilknytning av det nye til det gamle. Her menes den mere eller mindre ufrivillige kortvarige optagelse i erindringen av sanseindtryk (det gjælder mest syn og hørsel), som drar raskt forbi uten i nogen større grad at sætte tanker i rørelse. Ved bedømmelsen av denne evne maa der naturligvis tages hensyn til den sykes evne til at orientere sig, til at samle opmerksomheten og til at opfatte (f. eks. erkjende foreviste gjenstande), endvidere til den større eller mindre trætbarhet, fordi alt, som svækker optagelsen av sanseindtryk, nedsætter evnen til at merke sig noget. Til undersøgelsen kan man betjene sig av en bok med enkle billeder, som den syke skal forklare og gjengi nogen tid efter, eller man nøier sig i uttalte tilfælde med at trække slutninger av de eksempler, som byr sig under samtalen med den syke.

De sygdomme, hvori indprægningsevnen er mest svækket, er paralyse, senil demens, alkoholisme og idioti, mens den ikke lider synderlig ved dementia præcox og oftet er ganske uskadt i manisk-depressiv sindssygdом. Det er merkeevns forhold ved de første sygdomme, som interesserer os her.

Ved *polyneuritisk sindssygdом* og *delirium tremens* er som bekjendt *hukommelsen for det tidligere oplevede god, mens merkeevnen er meget daarlig*. Mest gjælder dette for hørselsindtryk, noget mindre for synsindtryk, da de lettere utløser associationer, som understøtter indprægningen, personlige forskjelligheter gjør sig dog gjældende (Bonhoeffer). Opmerksomheten er omflakkende eller stump, selv om det let lykkes at fikserer den syke for et øieblik. Mest iøinefaldende er svækkelsen av orienteringsevnen, hvad der vel henger sammen med manglen paa evne til

at fastholde og indordne de nye indtryk. Forestillingerne naar langsomt til klarhet og dukker under samtalen snart ned i det ubevisste. Derfor lider opfatningsevnen noget, om ikke altid merkbart. Desuten har man den lette suggestibilitet og de til forklaring brukte erindringsforfalskninger netop for den tid, hvori merkeevnen er daarligst; ved den polyneuritiske sindssygdом ogsaa de fantastiske opdigtelser.

Ved *senil demens*, *diffus hjernesyfilis* og *paralyse* utenfor begyndelsesstadiet er *baade indprægningsevnen og hukommelsen daarlige*.

Baade ved den simple *alderdomssløvhed* og de sværere former av *arteriosklerotisk sindssygdом* er merkeevnen dog betydelig daarligere end erindringsevnen for langt tilbakeliggende ting. De gamle sysler jo fortrinsvis med barndomserindringer, men husker ikke «fra kl. 12 og til middag», som det heter, kjender sig ikke igjen paa nye steder, tar feil av hus og dører, miskjender omgivelserne og er tidvilde, alt tiltrods for, at de oppfatter ganske godt. Ved svær arteriosklerotisk sindssygdом blir dog ogsaa opfatningen daarlig, og evnen til at finde ut av en situation mangler. Selv det at eftergjøre en bevægelse kan falde vanskelig. Det tar lang tid, før en forestilling blir fuldt klar og fæstner sig, og klarheten aftar meget raskt igjen; i mellemtiden fortrænges saa forestillingen av andre. Likesom ved de alkoholiske sindssygdомme med nedsat merkeevne findes ogsaa her suggestibilitet og fri opdigting.

I *paralyse* er opfatningen som regel betydelig svækket, og dømmekraften ligger nede, saa den syke ikke gjør sig regnskap for tingene. Indtrykkene fæstner sig ikke, og indprægningsevnen er derfor daarlig paa en tid, da erindringen fra lang tid tilbake endnu ikke har lidt noget, ganske som ved *senil demens*. Senere er tapet av gamle erindringer like betydelig som manglen paa indprægning av det sidst optagne indtryk, i det sidste stadium endog større.

Ogsaa efter alvorlige tilfælde av *hjernerystelse* er baade erindringen og indprægningsevnen daarligere end før, men ikke like daarlig til enhver tid. Efter hvad jeg har fundet i en række tilfælde av saakaldt traumatisk neurose, utviklet efter hjernerystelse eller brudd paa hjerneskallen, lider ihvertfald *erindringen* mindst og kan i lettere tilfælde være uskadt. Den syke har imidlertid ulyst til al tænkning, fordi den falder besværlig, kan vanskelig samle opmerksomheten og gaar let træt, og han har en utpræget følelse av usikkerhet, selv om erindringen i virkeligheten viser sig at være ganske god. Han indlater sig derfor nødig paa at svare eller siger, han husker ikke, hvad der ofte tages for simulation. *Merkeevnen*, særlig den ufrivillige f. eks. at huske middagsmaten, kan ogsaa i lettere tilfælde være uskadt, men den villede indprentning volder besvær, saa det, som skal huskes paa, maa skrives op. Som den syke er sentænk, er han senminnen. Han faar ikke tak i det nylig nedlagte erindringsstof, naar han har bruk for det; det er saaledes reproduktionsevnen, som er mest svækket. Ofte findes erindringen god for det, som ligger forut for skaden, men daarlig for alt etterpaa. At indprægningsevnen har lidt mere end erindringen, er det ikke altid let at paavise (ved prøver med gjengivelse av tal o. l.); den syke merker det bedst selv med sammenligning med før. I svære tilfælde be-

holder han ikke det læste saa længe i erindringen, at han faar nogen sammenhæng i det.

I motsætning til de her nævnte sygdomme er det *en eiendommelighet ved den epileptiske dæmringstilstand*, at *merkeevnen er i behold, mens erindringen om fortiden kan være yderst daarlig*. I det foreliggende tilfælde var erindringsmanglen paafaldende svær, mens indprægningen av dagens begivenheter foregik ganske upaaklagelig. Mens den syke kunde holde regning med ukedag og aarstal og opgi rigtig, hvem hun nylig hadde besøk av, husket hun ikke, hvor gammel hun var, eller naar hun blev gift, naar manden døde, eller hvad børnene het, og hvor mange de var. De fleste av de navne, hun gav dem, viste sig senere at være gale. Den syke oppfattet litt sent, men ellers godt, og lot sig uten større vanskelighet fikser.

Av lærebøker er det, saavidt jeg har kunnet se, alene Wernickes's, som gjør opmerksom paa dette forhold mellem erindringen og indprægningen i epileptiske dæmringstilstande. Det fortjener uten tvil at bli mere kjendt, end hittil har været tilfældet, og jeg har derfor fundet det værdt at meddele denne sykehistorie som et illustrerende eksempel. Tar en indgaaende psykologisk analyse av sygdomstegnene langt mere tid end den optegnelse av den sykes ydre forhold, som man før nøiet sig med, saa yder den til gjengjæld en hjælp til erkjendelsen av den foreliggende tilstand, som psykiatrien for et slegtled tilbake maatte undvære. I dette tilfælde var det saaledes mulig at gjøre diagnosen straks uten kjendskap til, hvad der var gaat forut, bare ved at gjøre sig rede for forholdet mellem indprægningsevne og erindring. Hertil krævedes ikke engang nogen systematisk undersøgelse med resultaterne uttrykt i tal; at man kan nøie sig med den nu vanlige form for klinisk undersøgelse, gir iagttagelsen saa meget større praktisk værd. Det skal hermed ikke være sagt, at alle epileptiske dæmringstilstande viser dette træk. Hvor det findes, og det er ihvertfald ganske hyppig, er det imidlertid meget karakteristisk.

Fjorten dage efter indkomsten hadde den syke det første krampeanfald. Mens hun spiste til aftens, slap hun pludselig skeen, begyndte at skjælve i hele kroppen, var først blek, siden blaalig i ausigtet og bevisstløs i 10 minutter. Der kom ingen snorken. Bakefter hadde hun ingen erindring om anfaldet og var selv morgenen efter temmelig slap. Om natten hadde hun forøvrig været urolig og var flere ganger gaaet ut gjennom vinduet. Ogsaa en saadan *stereotyp gjentat meningsløs handling* samtidig med mangelfuld orientering er karakteristisk for en epileptisk dæmringstilstand. Tre dage bakefter, 17de august, hadde hun tre krampeanfald om morgenen, og pupillerne var siden ulike igjen og reagerte daarlig like til 4de september. Hun var ogsaa mere urolig og forvirret, talte om, at hun ikke skulde være her, men søkkes ned i sjøen, og knyttet nattroien fast i dørvrideren for at henge sig. Da hun blev hindret heri, mente hun, at hun nok skulde faa det til, naar de andre sov. En gang tok hun ogsaa teppet over sig og lot avføringen i sengen; bakefter gav hun tilsyneladende plausible undskyldninger: «natstolen turde hun ikke bruke, da den ikke var hendes; forresten var der

ikke noget bækken i den!» Hun viste saaledes ikke mangel paa snu omtanke midt i sin forvirrede opførsel. En nat løp hun naken ut i regnen, en anden nat banket hun paa døren, væltet sengen, kastet sengklærne omkring, trampet og hoppet paa sengbunden, skrek og klædte sig naken. 13de og 14de september hadde hun igjen krampeanfald. Hun begyndte derefter at bli roligere, indskrænket sig til at staa op en times tid efter midnat nat efter nat og banke paa døren, laa om dagen stille og slap uten tiltak, snakket omtrent ikke av egen drift, hadde intet at spørre eller be om, tok sig intet til, og da hun prøvtes med strikning, maatte hun for det meste rekke op igjen. Uopfordret og mekanisk rakte hun daglig frem haandleddet og tungen ved visiten; tildels sat hun og hang over en salmebok. Nogen epileptisk karakter frembød hun ikke i denne tilstand av stupor; hun var hverken pirrelig, rethaverisk eller egensindig.

Diagnosen søktes ogsaa støttet ved andre psykologiske undersøgelsesmetoder, og saasart den syke var bra nok til det, blev der anstillet *associationsprøver*.

Efter de faatallige erfaringer, man hittil har gjort om associationsvirksomheten, væsentlig i klinikerne i Giessen og Zürich, frembyr de forskjellige sindssygdomme hver sine karakteristiske træk. Allerede hos *friske* mennesker kan man skjelne mellem forskjellige reaktionstyper, avhengige av alder, personlig egenart og dannelsesgrad. Hos barn henføres forestillingerne gjerne til en bestemt gjenstand, som de kjender av egen erfaring (Ziehen). Voksne reagerer enten mest subjektivt (egocentrisk, personlig) eller mest objektivt (saglig, generelt); dannede mere overfladisk, udannede mere efter mening og betydning og trænger længere reaktionstid (Jung, Ricklin). Ogsaa oldinger bruker lang reaktionstid og gjør mest bruk av indre associationer (Ranschburg & Bálint).

Træge *imbecille* oppfatter gjerne reaktionsordet som et spørsmål, som skal forklares, og svarer derfor med definitioner og tautologier og beytter ofte fullstendig uvæsentlige, ydre træk for at gjøre tingen tydeligere (Wehrlin). Hos *idioter* træffer man, som rimelig er, bare værdiløse associationer fra det allernærmestliggende omraade; der er faa forestillinger og liten avveksling i dem (Wreschner).

Hos de *hysteriske*, som er typer paa den subjektive, egocentriske reaktionsmaate, gir den store følsomhet og lette saarbarhet sig utslag i masser av følelsesbetonede associationer. De merkes paa forlængelsen av reaktionstiden like til bortfald av svar og reaktionens forflatning som følge av indre avledning (Jung): dækreaktioner, ordsprog, fyldekalk, mere sjelden klangforbindelser.

Under *manisk-depressiv sindssygdome* er hemningen uttrykt ved forlænget reaktionstid og liten avveksling i forestillingerne; nedtryktheten ved den farve, den legger over forestillingerne, i forbindelse med den sterkt egocentriske betoning; oprømheden ved de raske svar og den spontane videreassosieringen, forflatningen og klangassociationerne (Isserlin).

Ved *katatoni* finder man stereotypier, talemanerer, vrængen paa ordene, forkjerte svar og perseveration; uteladelser er hyppige, ikke fordi forestillingsmengden er blit mindre, men av negativisme og mangel paa interesse.

Ved *epilepsi* endelig træffes utpræget egocentriske reaktioner, hyppig av en

egen tungsindig og ydmyg karakter, vedhængende forestillinger ved siden av pludselig sprangvise reaktioner uten sammenhæng (Sommer), sterke variationer i reaktionstiden, fordi særlig de følelsesbetonede associationer persevererer og derved forhaler de følgende svar (Jung), endelig det innskærkede forestillingsomraade (Fuhrmann), vel fordi der samtidig gjerne foreligger en hemning av tænkningen, eller fordi det er kommet til sløvhet.

Det var da ogsaa i dette tilfælde litt vanskelig at faa patienten med paa associationsprøverne, da hun bevæget sig i en meget snever kreds av religiøse forestillinger, som hun nødigt lot sig rykke ut av. Hun begyndte da ogsaa med at associere «Gud fader» paa «potet» — «fordi hun tænkte paa Gud bestandig og ikke paa noget andet.» Hun bragtes dog nogenlunde snart til at opfatte, hvad det gjaldt. Da der bortsaaes fra nogen maaling av reaktionstiden, blev hun ikke tilholdt at svare bare ét ord, men fik frit lov til at uttale, hvad der først faldt hende ind.

I 39 pct. *henførte hun spørreordet til sin egen person* og de faa begivenheter, som var indtruffet i hendes liv, som f. eks.:

Sint — er jeg sjelden.

Linnest — skiftet jeg idag.

Fattig — og forladt av mennesker er jeg, men ikke av Gud.

Danse — bruker jeg ikke.

Taarer — har jeg mangen gang fældt, især da barnet hadde engelsk syke.

Stor — nei, jeg er ganske liten.

I 25 pct. var svarene av *religiøst indhold*, og særlig da viste den syke tilbøielighet til at *hænge fast* ved en og samme tanke. Ellers var der ingen utpræget perseverations-tilbøielighet. Eks :

Bryllup — kan jeg bli Jesu brud, er det bra.

Bedstemor — hun er frelst og hos Jesus.

Doven — lat har jeg ikke været, men altid maattet arbeide meget; søndag hadde jeg fri, da gik jeg i kirke. — — —

Tyv — (ler) stjalet har jeg aldrig; det vil vises paa regnskapens dag.

Overalt — ja, der blir regnskap overalt, ikke én gaar fri.

Regne — jeg kan ikke regne livsens bøker, men har ialfald ikke gjort synd mot den helligaand.

Kysse — det gjorde Judas ogsaa. — — —

Folk — mange vantro paa jorden.

Kaffe — ikke engang bordbøn ber de (o: de vantro). — — —

Synge — for himlens trone.

Dusin — av sjæle, som blir frelst.

Søtt — intet er søtt for mig uten det sukker, englene faar (!)

I 17 pct. utlöstes slet *ingen associationer*. Mest gjaldt det denslags ord, som overhovedet er litet skikket til at vække forestillinger (hvor, derimot, der, du o. l.); men hun blev ogsaa svar skyldig paa ord som: lang, sur, engang, slaa. Noget følelsesbetonet forestillingskompleks, som kunde ligge gjemt bak utfaldet av reaktionen var ikke at faa frem; der var heller ikke noget, som tydet paa, at

hun søkte andre ord for dem, som først meldte sig. Hun var gjennomgaaende ikke sen til at svare, men saa blev der ogsaa til prøven valgt dage, da hemningen var litet uttalt.

Der var *ingen klangassociationer* og bare etpar citater (ordsprog). Imellem var der litt tilbøielighet til at knytte *vidtløftige betragtninger* til et opgit ord og til at *fabulere*; men hun lot sig let føre tilbake. Paa ordet krig associerte hun saaledes: «Det skal jeg ikke i — — — kongen (leter efter navnet) Oskar — — — den sjette — — — vil ikke ha krig (erindringer fra 1905!); han er i Stockholm, De kan bare ringe op! (Der indvendes, at han er død). Kong Oskar er steget ned fra himmelen; han kommer vel hit til sommeren — — — hvis han lever saa længe.»

Reaktionerne tydet ikke paa noget imbecilt anlæg. En og anden forklaring av det opgivne ord forekom (saks — at klippe med), men ikke hyppig. Hendes skrivedygtighet var ogsaa omtrent, som det var at vente av en kone, som ernærer sig ved at vaske, og det, som var at merke, stod mere i forbindelse med hendes stuportilstand end med hendes dannelsesgrad. Det hændte jevnlig, at hun glemte bokstaver (søster skrev hun saaledes soter eller ster, gaten gan) og i en stavelse puttet ind bokstaver, som først hørte næste stavelse til (sykenanstalt), sjeldnere omvendt (for senest dennes: senns desnest). Snart delte hun et ord i to (ende lig), snart skrev hun flere ord i ett (skrivetil, derer) eller skilte dem uriktig ad (dus kal). Der var forøvrig god sammenhæng i det, hun skrev.

Resultatet av associationsprøverne i dette tilfælde styrket saaledes diagnosen epilepsi. Dens rigtighet bekræftedes av det *videre forløp* og senere indhentede opplysninger om sygdommens utvikling.

Der gik et par maaneder mellem hver gang, hun hadde krampeanfald, men da fik hun gjerne to—tre i løpet av et døgn. Baade efter anfaldene og ellers reagerte pupillerne ofte meget trægt eller endog slet ikke (i sidste tilfælde var der dog gaat anfald forut), og de var ulike, idet snart h. var større end v., snart omvendt. Anfaldene kunde indledes av en halv dages uvelhet og appetitmangel, hodepine, træghet og følelsen av at være daarlig, mest i hele kroppen, men ogsaa i maven eller brystet eller tristhet uten at hun visste, hvad der var i veien; men denslags daarlige dage, som kjendtes paa, at hun gik tilsengs, indfandt sig ogsaa uten anfald nogen ganger om maaneden.

Da hun først var blit rolig (i november), *orienterte* hun sig *let* og hadde i regelen rede paa dagene. Hun *interesserte* sig dog forbausende *litet* for omgivelserne, lærte saavidt navnene paa nogen av de syke paa samme værelse og visste endnu i mars ikke, hvad doktoren het. *Erindringen* for fortiden vendte tilbake; men der var amnesi for opholdet paa sykehuset og den første tid paa asylet, og hun kunde fremdeles ikke klare, hvor lang tid der var gaat siden mandens død («14 aar» istedetfor 4) eller indlæggelsen i asylet, som hun stadig la 4 aar tilbake. Hun var fremdeles *stille* av sig, og der var ingen fremtrædende stemning; paa sygdommen saa hun optimistisk som saa mange epileptikere og trodde ikke, der vilde komme flere anfald.

Fra midten av mars utviklet sig en noget anden tilstand, indledet av et krampeanfald. Hun blev meget fornærmet over at høre, at hun hadde hat anfald igjen, paastod det var løgn og skjændte temmelig høirøstet over «svineriet her — simpelt folk, disse fyrene, som farer her (hvor?) ned under gyngestolen (hvor hun sat fra om morgenen til middag, da hun fik anfaldet) i hullet — gammel-Erik ta dem!» I de første par timer efter anfaldet hadde hun sterkt injiceret ansigt og glinsende øine. Snart smilte hun, snart skrek hun i sinne, «fordi hun ikke fik komme til alters,» hørte en av børnene (som er død) og søsteren «ovenpaa i mandsavdelingen» og talte noget usammenhengende. Paa spørsmåal svarte hun helst avvisende, da alt tankearbeide voldte hende besvær; hun gjorde dog tilsidst rede for ukedagen efter først at ha sagt, det kunde være det samme. Endnu ved aftenvisiten var hun grættet og bad om at faa være i fred, negtet først at ha hørt stemmer og husket heller ikke ukedagen længere, men oplyste dog som grund til, at hun ikke hadde spist, at Jesus hadde været hos hende, saa hun ikke behøvet mat; og hun hørte ham da si like tydelig, som doktoren snakket, at hun skulde bli frelst herfra.

Senere hadde hun oftere lignende *skjændeturer*, foranlediget ved *sansebedrag*, hvortil der sluttet sig en *stadig fremskridende fabuleringen og erindringsforfalskninger*. I indholdet indgik en intim blanding av religiøse og seksuelle forestillinger. En dag «saa hun sin mand her, den svinehund; men da hun bad om at faa snakke med ham, drog han sig ind i skogen med disse svinepikerne her, og nu vil de, at hun skal gaa fortapt for deres liderlighets skyld.» En anden dag vet hun at fortælle, at han blev smittet av den liderlige andenplads-pike, hvilket blev hans død, da sygdommen slog sig paa hjertet, og hun kan ikke fuldtakke Vorherre for, at hun ikke fik noget svineri av det. En morgen graat hun, fordi hun hadde hørt datteren beskyldte hende for at ha 10 løsunger, og i den anledning skulde kongen kappe av hende hodet; men hun forlangte det ihvertfald gjort om dagen og ikke om natten. Denslags forestillinger *beholdt* hun nu i længere tid; talte hun ikke om dem av sig selv, var et spørsmåal nok til, at hun spandt videre paa dem. Dagen efter forlangte hun saaledes henrettelsen foretat i en kirkelig forening. Hun var i det hele *let at suggerere* i samme retning, hvori hendes forestillinger gik. Da det blev sagt, at med to unger vilde dusinet være fuldt, paastod hun straks: «manden hadde 12, han, og dem hev han paa sjøen.» Hun gik ogsaa med paa, at datteren hadde været paa gangen dagen før, men tilføiet, at set hende hadde hun dog ikke; forklaringen hertil fandt hun straks deri, at barnet var ræd for at faa bank, fordi det hadde avlagt ed paa det med løsungerne; en anden datter vilde hun dog ha set fingeren av fremme i døren. Derimot var hun *yderst paastaaelig*, naar man drog sandheten av hendes beretninger i tvil, forsøgte at gjøre dem troværdige ved at avlægge regnskap for alleslags biomstændigheter, sted, klokkeslet, nærværende personer o. l. og tilbød sig at føre vidner eller avlægge ed. Paralytikere, som fabulerer, pleier ikke at føle sig saa sikre, lar sig gjerne forhandle med og holder heller ikke saa længe fast ved forestillingerne, fordi de glemmer dem igjen; ogsaa de senil demente faar man let til at ta tilbake og erkjende, at

deres svake hode har spillet dem et puds. Noget saadant var der ikke tale om her. En dag fortalte hun, at hun hadde faat flere tusen kroner og fine klær fra Sverige, fordi hun hadde bedt for kongen og dronningen (hendes forbøn for andre var en av de ting, som stadig kom tilbake). Da der indvendtes, at det vel ikke var saa meget, hun fik pr. bøn, kanske 20 øre, paastod hun ivrig, at hun fik baade 3 og 4 kr., og da hun hadde faat i hodet, at den norske dronning skulde hete Luise, viste hun sig ganske uimottagelig for belæring; «ingen skulde lure hende,» og da navnet blev sagt, mente hun ironisk: «han har vel mange han da.» Hun kunde nok selv smile over det, hun fortalte, som at søsteren skulde giftes med en av biskopperne; men det var ikke, fordi hun tvilte paa, det var sandt, men fordi hun skjønte, denne nyhet var egnet til at overraske. At hun virkelig var hørselshallucineret, var tydelig nok; hun vendte sig en dag under samtalen til siden og buldret løs: «Du maa holde kjæften din, Angeline, (søsteren); du er viet til han H., saa er det bare, du gifter dig med ham!» Til visiten fortsatte hun forklarende, at søsteren nu gikk med babykjøle, «saa'n omstændighetskjøle, De vet».

Foruten *paastaeligheten* var der endnu en ting, som var betegnende for hendes maate at fabulere paa, og det var *fabuleringens indskrænkning til hendes egen familie*. Det hændte nok, at hun ogsaa berettet merkelige ting om andre; men enten vendte hun da bare om de beskyldninger, hun hørte, mot de personer, i hvis mund hun la dem, eller hun lot dem, hun sympatiserte med, lide sammen med sig. I byens kronik, som hun hadde ganske god rede paa, blandet hun aldrig ind fantasioplevelser. Hendes fabuleringen utfyldte ikke huller i erindringen som ved den polyneuritiske sindssygdum, og bar ikke det opkonstruerte, kunstlede præg som i paranoid demens. I erindringsforfalskningerne fra fortiden var der vistnok en kjerne av egne oplevelser, hvorom hun viklet et nøste av stadig viderespundne utmalinger, til hun var langt utover virkelighetens grænser. De fantasiforestillinger, som angik fremtiden, var mest uttrykk for denslags ønsker og drømme, som bare eventyrene lar gaa i opfyldelse, eller frygt for straffe, som likesaalitt hører hjemme i vor tid. Naar hun ventet sig belønning for sin tro, tok hun heller ikke tiltakke med himlen, «som alle svin skulde i», men vilde ha sig et paradys paa jorden og «kunde godt faa til at tro, at hun skulde bli dronning der!» Fabuleringens indskrænkning til familien hænger vel sammen med det epileptiske egocentriske tankesæt, som fører til det velkjendte familieskryt — overfor fremmede. I virkeligheten viste hun sig temmelig likegyldig mot søsteren ved hendes besøk eller endog opbragt, og hun søkte ikke at faa nogen opplysning om, hvordan det stod til med børnene. Hun forklarte dette rigtignok med, at hun spurte efter dem gjennom telefon, ja at hun tænkte saa langt, at hun ikke engang behøvet telefon, og derfor visste, hvordan de hadde det.

Heller ikke for omgivelserne viste hun synderlig mere interesse end før og kunde derfor daarlig gjøre rede for deres navne. Hun trodde, pleierskerne vilde hende ondt, forgi hende, slaa hende ihjel «om ikke andet», hadde kjendt pulsen slaa i albuen, hvad hun ansaa for tegn paa en nær død. Disse *forfølgelsesforestillinger* fremtraadte nærmest som en videre utvikling av hendes beskyldninger

mot dem for usedelighet. Hun kjendte dog de fleste av dem ved navn, visste hvad de hadde i løn, kunde fortælle om andre syke, at en av dem en dag ikke hadde spist paa grund av uvelhet o. l. og tok alürig feil av personer. Hun var stedsbevisst, men kunde stadig ikke orientere sig rigtig med hensyn til asyllets beliggenhet. Ukedag kunde hun opgi, likesaa i regelen datum. Derimot tok hun stadig *feil ved bedømmelsen av tidsavstande*. Hun kunde huske enkeltheter, som at der var torsk til middag ved kontrölkommisionens vísit for 4 dage siden, men gjorde dagene til mange maaneder og de 9 mdr., hun hadde været i asylet, til 8 aar. I sammenheng hermed stod vel den eiendommelighet, at hun jevnlig talte om sine döde, som om de endnu levet. For tider, som hun ikke hadde nogen eller en meget vag erindring om, viste hun erindringsforfalskninger. Hun paastod saaledes at ha været paa et andet asyl først og paa et andet sykehus end det, hun hadde været paa, og vilde ha lidt meget ondt der. Ogsaa her trodde hun at ha ligget en maaned uten mat. Hvad hun tidligere hadde lært av salmer, ritualer o. l., kunde hun paa rams. Hun kombinerte ikke godt, visste saaledes, at bededag var fjerde fredag efter paaske, men paafølgende søndag vilde hun haardnakket gjøre til den femte efter paaske; hun ræsonnerte ofte uklart og tildels usammenhengende. Hun anvendte med forkjærlighet salmevers istedetfor grunde, ikke for indholdets skyld, for det viste hun ofte liten forståelse av, især naar sproget var daarlig, men fordi hun syntes, deres høitidelighet maatte virke avvæbnende. Hun oppfattet i regelen nok saa kvikt, naar hun ikke var altfor optat av sine forestillinger, men avlede ogsaa let av tankeforbindelser, især navne, saa hun kunde glemme, hvad hun egentlig skulde fortælle.

Det gaar ikke an at henføre denne senere tilstand til de epileptiske dæmringstilstande, da den syke er fuldt bevisst og orientert. En overgangsform beskrives av Kraepelin som «besonnenes Delirium», og deri træffes som her dommedagstanker, vaklen mellem frygt for straf og haab om belønning, hallucinationer og vrangtanke, men der pleier ogsaa at være meningsløse handlinger, som her mangler. Der nævnes ogsaa former med fuld orientering mindende om alkoholiske vrangtankeformer og forrykthet. Ved de alkoholiske former staar dog den syke likesom mere utenfor det hele, som en tilfældig tilhører ved en granskning av hans livs hemmeligheter, og i angsten blander sig en slump drankerhumor. Den her beskrevne *fabulerende form* med sansebedrag og fantasiforestillinger av religiøst-seksuelt indhold, hovedsagelig begrenset til den sykes nærmeste omgangskreds og haardnakket fastholdt, med lette forfølgelsestanker, bevaret orientering, mangelfuld opfatning av tidsavstande og brat vekslende stemning har jeg ogsaa før set hos epileptikere og anser den for en karakteristisk form av epileptisk sindssygd.

Tilfældet viser altsaa, at ogsaa epileptisk sindssygd har sit eget bestemte sygdomsbillede, forskjellig fra andre sindssygdomme, mens man før ikke saa andet i den end den mani, melankoli, forvirring, paranoia eller demens, som man ogsaa kjendte andetstedsfra.

Hvad endelig *sygdommens utvikling* angaar, blev det oplyst, at der var flere epileptikere i familien, men ingen sindssyke. Forældrene var søskendebørn.

Faren hadde kramper som ung, ikke som ældre, drak litt og døde 80 aar gammel. Farbror og faster likeledes kramper, den første «bare litt». Av den sykes 9 søskende var bare én bror epileptisk og druknet 30 aar gammel, antagelig under et anfald. Av hendes 4 børn, hvorav to lever, det ældste i konfirmationsalderen, har ingen hat krampe.

Selv har hun altid været spinkel. Kramper siden 11-aarsalderen, i regelen ut paa morgensiden og efter en søvnløs nat, som hun har tilskrevet overanstrengelse eller motgang. Der gik gjerne $\frac{1}{2}$ —2 aar mellem anfaldene. De indlededes ikke av skrik, og det var meget sjelden, hun bet sig i tungen; derimot støtte hun sig flere ganger, naar hun faldt. Hun hadde ikke bevissthetstap uten kramper. Fik efter mandens død fattigunderstøttelse og var fri for anfald i 4 aar. Hun hadde dog i denne tid trækninger fra og til, som gik over ut paa dagen og ikke hindret hende fra at arbeide med rengjøring. Hun tok alting tungt, blev let fornærmet uten at vise nogen heftighet og var snar til at bli nedstemt, men pleiet ikke netop ha daarlige dage med bestemte mellemrum og kunde ogsaa være munter iblandt. Hun var svær til at gaa paa oppbyggelser. Hun hadde aldrig vist sig forstyrret efter anfaldene. Efter februar 1908 kom de tættre paa hinanden, og allerede noget før var hun begyndt at bli hidsig mot børnene. Midt i april blev hun sløv og sen i arbeide, var «rar i tankegangen» og talte tøv om sine arbeidsgivere. Hun saa daarlig, forvaaket ut, maatte ofte ta sig for, naar hun gik, og tungen vilde heller ikke rigtig gjøre tjeneste. Om hun hadde støtt hodet, lot sig ikke bringe paa det rene. Hun gik som i ørske, men visste dog, hvor hun var, og var klar indimellem, saa hun kunde stelle for børnene. Hun blev imidlertid søvnløs og urolig, vilde ut paa arbeide om natten og det bare halvt paaklædt, banket paa hos naboerne og slog gutten, som vilde holde hende hjemme, stillet sig op i sofaen og «telefonerte», hørte sig beskyldt for at ville sætte varme paa byen. Hun blev da indlagt paa sykehuset.

Forts. (Suite.)

- Nr. 37. Socialstatistik. V. Om Børn, fødte udenfor Ægteskab. (*Statistique sociale. V. Enfants illégitimes.*)
- 38. Rekruttering 1906. (*Recrutement.*)
- 39. Socialstatistik. VI. Arbejdsledigheds-Tællinger i 1905 og 1906. (*Statistique sociale. VI. Dénombrements du chômage en 1905 ou 1906.*)
- 40. Norges kommunale Finanser 1904. (*Finances des communes.*)
- 41. Kriminalstatistik 1903 og 1904. (*Justice criminelle.*)
- 42. Socialstatistik. VII. Arbejds- og Lønningsforhold ved Sagbrug og Høvlerier (*Statistique sociale. VII. Scieries et établissements de rabotage: Organisation et procédés du travail. Salaires.*)
- 43. Private Aktiebanker 1906. (*Banques privées par actions.*)
- 44. Norges Sparebanker 1906. (*Caisses d'épargne.*)
- 45. Norges postvæsen 1906. (*Statistique postale.*)
- 46. Norges Fiskerier 1906. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 47. Norges Skibsfart 1905. (*Navigation.*)
- 48. Kriminel Retspleie 1903 og 1904. (*Statistique de la justice criminelle: Procédure.*)
- 49. Stortingsvalget 1906. (*Élections pour le «Storting».*)
- 50. Norges Telegrafvæsen 1906/07. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 51. Forsømte børn 1904 og 1905. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 52. De offentlige Jernbaner 1906/07. (*Chemins de fer publics.*)
- 53. Civil Retspleie 1905. (*Justice civile.*)

Trykt 1908:

- Nr. 54. Norges Bergværksdrift 1906. (*Mines et usines.*)
- 55. Sundhetstilstanden og medicinalforholdene 1905. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 56. Sindssykeasyllernes virksomhet 1906. (*Hospices d'aliénés.*)
- 57. Rekruttering 1907. (*Recrutement.*)
- 58. Industristatistik 1900. (*Statistique industrielle de l'Office des Assurances de l'État.*)
- 59. Skiftevæsenet samt overformyndighederne 1905. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 60. Arbejdslønninger 1905. (*Gages annuels des domestiques et salaires des ouvriers.*)
- 61. Kommunevalgene 1907 med oplysninger om valgene i 1901 og delvis i 1904. (*Élections pour les conseils communaux et municipaux.*)
- 62. Norges postvæsen 1907. (*Statistique postale.*)
- 63. Norges handel 1907. (*Commerce.*)
- 64. Den norske Statskasses finanser 1900/01—1904/05. (*Finances de l'État.*)
- 65. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1906. (*Service vétérinaire et l'Inspection de la viande.*)
- 66. Norges skibsfart 1906. (*Navigation.*)
- 67. Private aktiebanker 1907. (*Banques privées par actions.*)
- 68. Norges sparebanker 1907. (*Caisses d'épargne.*)
- 69. Norges fiskerier 1907. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 70. Folkemængdens bevægelse 1905. (*Mouvement de la population.*)
- 71. Norges telegrafvæsen 1907/08. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 72. Sundhetstilstanden og medicinalforholdene 1906. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 73. Skolevæsenets tilstand 1905. (*Instruction publique.*)
- 74. De offentlige jernbaner 1907/08. (*Chemins de fer publics.*)
- 75. Norges kommunale finanser 1905. (*Finances des communes.*)
- 76. Norges bergverksdrift 1907. (*Mines et usines.*)
- 77. Industristatistik 1901—1904. (*Statistique industrielle de l'Office des Assurances de l'État.*)

(Forts.)

Forts. (Suite.)

Trykt 1909:

- Nr. 78. Sindssykeasylnernes virksomhet 1907. (*Hospices d'aliénés.*)
- 79. Fattigvæsenet 1905. (*Assistance publique.*)
- 80. Fængselsstyrelsens aarbok 1904—1905. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons.*)
- 81. Skolevæsenets tilstand 1906. (*Instruction publique.*)
- 82. Skiftevæsenet samt overformynderierne 1906 og 1907. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 83. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1907. (*Service vétérinaire et l'Inspection de la viande.*)
- 84. Norges kommunale finanser 1906. (*Finances des communes.*)
- 85. Jordbruktstillingen 30 september 1907. Første hefte: Utsæd, landbruksredskaper, kreaturhold, sæterbruk. (*Recensement du 30 septembre 1907: I. Semences, etc.*)
- 86. Rekrutering 1908. (*Recrutement.*)
- 87. Norges handel 1908. (*Commerce.*)
- 88. Norges postvæsen 1908. (*Statistique postale.*)
- 89. Norges skibsfart 1907. (*Navigation.*)
- 90. Ulykkesforsikringen 1900—1903. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 91. Kriminalstatistik 1905 og 1906. (*Justice criminelle.*)
- 92. Civil retspleie 1906 og 1907. (*Justice civile.*)
- 93. Beretninger om Amternes økonomiske Tilstand 1901—1905. I. (*Rapports des préfets sur l'état économique et social des préfectures.*)
- 94. Norges sparebanker 1908. (*Caisses d'épargne.*)
- 95. Private aktiebanker 1908. (*Banques privées par actions.*)
- 96. Forsømte barn 1906 og 1907. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 97. Industristatistik 1905. (*Statistique industrielle de l'Office des Assurances de l'Etat.*)
- 98. Sundhetstilstanden og medicinalforholdene 1907. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 99. Ulykkesforsikringen 1904—1906. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 100. Norges fiskerier 1908. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 101. Fagskolestatistik 1905/06—1907/08. (*Ecoles professionnelles.*)
- 102. Sindssykeasylnernes virksomhet 1908. (*Hospices d'aliénés.*)

Det Statistiske Centralbureau har derhos bl. a. utgit følgende verker:

- Statistique internationale: Navigation maritime. I, II, III, IV.* Christiania 1876, 1881, 1887, 1892.
- International Skibsfartsstatistik: Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Kristiania 1887.
Tabeller vedkommende Skibsfartsbevægelsen 1872—1894 og Handelsflaaderne 1886—1896. Kristiania 1897.
- Statistisk Aarbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: Otteogtyvende aargang, 1908. Kristiania 1908. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
- Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest utkommet: Seksoogtyvende bind, 1908. Kristiania 1909. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)
- Kongeriket Norges civile, geistlige og judicielle inndeling 1 april 1908. Kristiania 1908. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques et judiciaires du royaume de Norvège le 1 avril 1908.*)
- Fortegnelse over Norges offisielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Kristiania 1889.
Med 6 tillæg, omfattende tiden fra 1 juli 1889 til 31 december 1905.
- Katalog over Det statistiske Centralbureaus Bibliothek. I. 1 Juli 1890. Kristiania 1906.

Samtlige verker er at erholde tilkjøps hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

24 december 1909.